

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- Het laatste deel van het beleid over plaatsing en bijzetting van urnen op kerkelijke begraafplaatsen
- De jaarrede van de voorzitter van de VKB op het VKB-Congres op 21 april 2012 te Nieuwegein
- Informatie van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer over BRIM 2013
- Nieuws van de provinciale afdelingen Gelderland en Noord-Holland

VERENIGING VOOR

KERKRENTMEESTERLIJK

BEHEER IN DE PKN

van hoogevest architecten

Bureau voor Architectuur en Restauratie
Bureau voor Consultancy
Bureau voor Architectuurhistorie Kariatiden

nieuwbouw
restauratie
onderhoud
herinrichting
herbestemming

Westsingel 9
3811 BA Amersfoort
033 4631705 | bureau@vanhoogevest.nl
www.vanhoogevest.nl | www.bouwenophistorie.nl

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheugel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheugel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

SLOOFF - ORGELBOUW
www.sloofforgelbouw.nl

Luijtenstraat 17
2941 CE Lekkerkerk

Tel.: 0180—68 15 62
e-mail: info@sloofforgelbouw.nl

Nieuwbouw
Restauratie
Stemmen en
Onderhoud

De kracht in vellen offset.

 Roto Smeets

Roto Smeets GrafiServices

Een bedrijf dat vecht voor
de successen van zijn klanten.
Of het nu gaat om vellen offset,
pre-media, nabewerking,
pre-distributie of distributie...
Superstrong, sharp, safe & fast.

GrafiServices

T 030 - 282 28 22
T 040 - 250 50 00
www.rsgrafiservices.nl

Zijn we de beste?

Ja.. Want we zijn er in geslaagd luidsprekers te maken waarin alle versterkers en hulp apparaten zijn ondergebracht. U hoeft dus niet meer veel te investeren in stapels apparaten en luidsprekers. We onderscheiden ons door perfect verstaanbaar en helder geluid overal in de kerkzaal met slechts enkele CANTOR luidsprekers

Onze kennis van zaken zetten we feilloos om in een perfect werkend systeem waar galmrijke akoestiek en geluidreflecties niet meer bepalend zijn voor *goede* communicatie! ...

Wij laten galmrijke akoestiek in haar waarde en zijn goede maatjes met de organist en uw kerkkoor. Maar bovenal is perfect geluid in de kerk hierdoor veel voordeliger geworden.

Immers,

Kennis is van geen waarde tenzij je deze kostenbesparend in de praktijk kunt brengen

Contact met "De bedenkers van beter geluid in kerken" 040 2420840.

Leiderdorp Scheppingskerk

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerkteléfono.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Ridderkerk: Kaartenmakerstraat 18, 2984 CB; Tel. 0180 41 46 00 Zwolle: Baileystraat 2a, 8013 RV; Tel. 038 785 19 77
www.schaapsound.nl info@schaapsound.nl

Optimaal sparen? SKG!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winstoogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

Gespecialiseerd in **restauratie** en **onderhoud** van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

dekkerdrukwerken

hortensiastraat 10, 8903 JN leeuwarden
telefoon: (058) 233 00 00 www.dekkerdrukwerken.nl
u kunt nu ook via onze website bestellen, zie "webdrukkerij"

VOORDELIGE COLLECTEBONNEN

1,00	1,25	1,50	2,00	2,50	5,00
1,00	COLLECTEBONNEN				5,00

Op zoek naar Kaarslampen?

Mat, Helder, Goud, Tipkaars

Bestel nu uw kaarslampen Online

www.gloeilampenonline.nl
tel. 0314-363856

Komt U bij ons kijken of komen wij naar U toe?
Op www.KANTINEMEUBILERING.nl
staan modellen- kleuren-prijzen van stoelen - tafels en
kapstok.
Tel. 0183-505085

Installatie Advies

B3 installatie advies, bouw beheer begeleiding

B3 installatie advies geeft adviezen voor onder andere verwarming en ventilatie van uw kerkgebouw.

Het behoud van het orgel, gebouw en het comfort van de kerkbezoeker staan hier bij centraal.

- Nieuwbouw
- Verbouw
- Renovatie
- Uitbreiding
- Vervanging
- Onderhoud
- Klimaat- en vochtklachten

Ratelaar 62
8446 BA
Heerenveen

Postbus 444
8440 AK
Heerenveen

T: 0513 - 65 13 46
E: info@b3installatieadvies.nl
W: www.b3installatieadvies.nl

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
Mr. J.G.H. Krajenbrink, Oegstgeest, vice-voorzitter
Drs. C. de Raadt, Bodegraven, secretaris
W.G. Roseboom, Nieuwegein, 2e secretaris-penningmeester
Ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA, Leiden, penningmeester
mevr. E.J. Steensma-Dijk, Buitenpost, lid
M.G.R. Barendrecht, Maassluis, lid en
ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid.

Ereleden

D.G. Bijl, Th.L. van Hazel en
drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma,
H.L. Roth en R.M. Belder, eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
3311 KS Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 22,- per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen € 20,- per abonnement en 11 en meer abonnementen € 18,- per abonnement. Abonnementsprijs voor niet-leden € 25,- per abonnement. Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW. ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

Roto Smeets Grafiservices

Oplage

7.000 ex.
© mei 2012

Foto omslag

Jacobskerk protestantse gemeente
Winterswijk

INHOUD

Duurzaamheid	175
Nieuws uit de provincies Gelderland en Noord-Holland	177,195
Kalender voor kerkrentmeesters	179
Orgel uit Willemstad naar Oekraïne	180
Jaarrede voorzitter VKB op VKB-Congres	181
Met Kerkbalans het jaar rond	184
Gereformeerd Sellings 175 jaar	184
Het beleid voor plaatsen en bijzetten van urnen op kerkelijke begraafplaatsen (slot)	185
Nieuwe kerken in Nederland	188
Asbestsanering in kerkgebouwen	189
Staatssecretaris informeert Tweede Kamer over BRIM 2013	191
Samenwerking SBKG Gelderland	194
Kerk en dorp kunnen elkaar versterken	194
SBKG Zuid-Holland 15 jaar	198
Herinrichting en instandhouding Dorpskerk en bouw nieuw kerkelijk centrum Leimuiden	199
Kerkzaal gereformeerde kerk Numansdorp gerenoveerd	200
Onderscheidingen van de VKB	201
“Uit en tot elkaar” in Dalfsen	202
Lintjesregen 2012	203

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

Duurzaamheid

Het basisprincipe van duurzaamheid is vrij eenvoudig: wat je van je ouders hebt ontvangen, moet je weer doorgeven aan je kinderen. Het principe van continuïteit. Niet potverteren en het nageslacht met een lege portemonnee en een vervuilde omgeving opzadelen. We mogen gebruiken wat we ontvangen hebben, maar we moeten niet alles definitief verbruiken. Hout voor papier en meubels is een prima grondstof, we moeten nieuwe bomen planten om hout als grondstof beschikbaar te houden. Dat lijkt simpel. Toch hebben we in de regel liever dat onze buurman zijn voetafdruk op deze wereld kleiner maakt, dan dat we zelf consuminderen. Er is wel bewuste aandacht voor duurzaamheid nodig.

Duurzaamheid is wel een beetje een modewoord. Vrijwel alles wordt met duurzaam of groen getypeerd. Als het meer vanzelfsprekend gaat worden om rekening te houden met het aspect van continuïteit zal dat wel weer overgaan.

Dit jaar stond het VKB-congres in het teken van de toekomst, en was er daarom ook meer aandacht voor duurzaamheid. Eén van de workshops ging daar ook over.

Duurzaamheid is een containerbegrip en geeft niet direct richting waar het over gaat. Je kunt bijvoorbeeld denken aan duurzame energie, maar ook aan duurzaam financieel beheer.

Al weer wat jaren geleden heeft de synode van de Protestantse Kerk in Nederland besloten om het aspect duurzaamheid handen en voeten te geven. In 2007 is op basis van het Accra Appèl uit 2004 de conclusie getrokken dat kerken geroepen zijn om ook in de beleggingen het getuigenis serieus te nemen en daarbij niet langer uitsluitend naar rendement en risico, maar ook naar de effecten van haar investeringen op mens en milieu te kijken. Nadien zijn deze gedachten verder uitgewerkt, wat heeft geresulteerd in onder meer de publicatie "Investeren in je/de missie!" Je komt dan op het terrein van fair-finance. In het verleden zijn er al gemeenten en diaconieën bijvoorbeeld betrokken geraakt bij investeringen in micro-finance via oikocredit (www.oikocredit.org).

Het FairClimateFund is weer een andere ontwikkeling op het gebied van investeren in duurzaamheid. Daar wordt de CO² – uitstoot gebruikt als basis om te werken aan duurzaamheid vanuit de drie V's (verminderen, veranderen en vergoeden). Door het kopen van carbon credits

wordt er gecompenseerd voor de eigen CO² – uitstoot (www.fairclimatefund.nl).

Gemeenten vragen soms aandacht voor Fairtrade-goederen. Een wereldwinkel biedt naast het slaan van een korte weg tussen maker en gebruiker ook de gelegenheid om wat van je gemeente te laten zien aan de buitenwacht.

Kerkrentmeesters hebben vaak een nuchtere en zakelijke instelling. Naast kosten zal ook graag worden gekeken naar voordelen en mogelijke besparingen. Die zijn vermoedelijk het beste te realiseren op het terrein van de energiehuishouding. Met hoge inkooprijzen is energie een forse hap uit het budget. Gezamenlijk inkopen van energie kan deze kosten wat drukken, maar meer is er te verdienen als het verbruik significant gaat dalen. In de uitgave "Geloof in duurzaam leven" van Kerk in Actie staat bijvoorbeeld het voorbeeld vanuit Gorinchem. Aan de hand van metingen en een gesprek met een orgeladviseur (niet zomaar gaan klussen, maar deskundigen inschakelen!) was een nieuw stookgedrag mogelijk met een besparing van 30 procent op de stookkosten. Dat willen vast meer gemeenten.

Bij verwarming en energie komen ook zaken aan de orde als zonnepanelen, aardwarmte, verlichting, Kortom, duurzaamheid is een onderwerp met mogelijkheden. Duurzaamheid moet goed zijn voor mens, milieu en de munten (een vrije vertaling van people, planet en profit). Het onderwerp kan dus ook op de agenda van uw college.

Liturgisch vormgeven
aan historische interieurs

PIM VAN DIJK DESIGNS

www.pimvandijkdesigns.nl telefoon 0575-52 88 03

De VKB heeft in samenwerking met Marsh en Mercer het totaalpakket aan collectieve polissen verbeterd. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA hiaatverzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoonPieter Stoeltie | T: 020 -54 17 539 | E: info.vkb@mmc.com**Uw contactpersoon**Tibaut Gaspers | T: 010 - 40 60 964 | E: info.vkb@mmc.com

Nieuws uit de provincies

R.M. Belder

Op zaterdag 17 maart 2012 hield de afdeling Gelderland van de VKB haar jaarvergadering. Dat gebeurde in het gebouw Kerkheem dat naast de Oude of Sint Alexanderkerk van de hervormde gemeente Bennekom is gelegen en met deze kerk verbonden is. Zoals gebruikelijk begon de vergadering met een Bezinningsdienst die in de kerk werd gehouden en geleid werd door ds. J.C. Minnema, predikant van wijk 2.

Uitstraling van de kerk

Daarna sprak de secretaris van het college van kerkrentmeesters van de hervormde gemeente Bennekom, mevr. M.C.A. Geerlings-van Voorthuizen, een welkomstwoord. Bennekom maakt deel uit van Ede dat ruim 100.000 inwoners heeft, waarvan er circa 15.000 in Bennekom wonen. In Bennekom zijn veel mensen woonachtig die aan de universiteit van Wageningen verbonden zijn. De Oude of Alexanderkerk, die voor de zondagse eredienst wordt gebruikt, is ook open tijdens hoogtijdagen als de jaarlijkse Koninginnedag, de Vlegeldag en de Dickensmarkt. Vijftien jaar geleden zijn plannen ontwikkeld om de kerk te gaan herinrichten en in de periode mei 2005 tot april 2006 zijn die gerealiseerd. Ruim 50 vrijwilligers hebben hieraan meegewerkt hetgeen een kostenbesparing opleverde van circa € 150.000. Met vereende krachten is er gewerkt om de sombere inrichting van een aantal jaren geleden te vervangen door een interieur dat uitstraling en licht biedt. De totale kosten van de restauratie en de herinrichting bedroegen € 750.000, welk bedrag geheel door de hervormde gemeente en de Bennekomse bevolking is opgebracht, aldus mevr. Geerlings.

De kerk in het centrum van Benne-

Jaarvergadering afdeling Gelderland.

kom kent een lange geschiedenis. Aanvankelijk ging men er vanuit dat de kerk uit het midden van de veertiende eeuw dateerde, maar recent onderzoek wijst er, dankzij de vondst van tufstenen fundamenteën, op dat het eerste gebouw waarschijnlijk al uit de twaalfde eeuw dateert. Omstreeks 1290 kreeg deze kapel parochiale zelfstandigheid.

Naast de Oude of Sint Alexanderkerk beschikt de hervormde gemeente over de Ichtuskerk en het kerkelijk centrum 't Kerkheem. Er zijn twee grote zalen geschikt voor bijeenkomsten voor ongeveer 140 personen per zaal en twee kleinere zalen voor bijeenkomsten voor ongeveer 35 personen per zaal. Tevens is er een modern ingerichte keuken waar koffie, thee en andere (fris)dranken te verkrijgen zijn. Primair is 't Kerkheem bedoeld voor activiteiten van de gemeente zoals catechisaties, wijkavonden, jeugdwerk, vergaderingen, zangkoren, etc. Ook wordt het gebouw veel gebruikt voor rouwdiensten. Daarnaast bestaat er gelegenheid voor het huren van ruimte voor andere activiteiten,

zoals recepties, vergaderingen, verjaardagsbijeenkomsten, etc.

Kabinetorgel

Mevr. Geerlings vertelt verder mee dat tot vóór 2006 de Oude kerk zich in het geheel niet voor plaatsing van een koororgel leende. Maar met de restauratie en herinrichting van het interieur kreeg de kerk wel die mogelijkheid. En een samenloop van omstandigheden maakte dat er zich, vrijwel gelijktijdig met de herinrichting, een unieke kans voordeed om de kerk te verrijken met een belangrijk kabinetorgel uit 1762. Het betreft het kabinetorgel dat deel heeft uitgemaakt van de omvangrijke inventaris van de buitenplaats De Trompenburch in 's-Graveland. De kostbare inboedel was eigendom van de familie, die als laatste de buitenplaats bewoonde. Vanwege restauratie en herbesteding van de buitenplaats moest een einde komen aan de bewoning en zag de familie zich tevens genoodzaakt afstand te doen van de inboedel. De familie bleek bereid om het orgel aan de hervormde gemeente te Bennekom te verkopen ►

voor plaatsing in de Oude kerk, waarbij het orgel werd overgedragen aan een Stichting Vrienden van het kabinetorgel.

Toekomst van de gemeente

Mevr. Geerlings deelt mee dat de hervormde gemeente Bennekom uit 3.012 leden bestaat, waarvan circa 42 pct. lidmaat, 42 pct. dooplid en 12 pct. tot de categorie Overigen behoort. De gemeente kent drie wijken. Wijk 1, die ongeveer 900 leden bevat, behoort tot de gereformeerde bond. Wijk 2 met 1150 leden behoort tot de confessionele richting, terwijl wijk 3 met 950 leden meer liturgisch-oecumenisch is ingesteld. Het is typerend dat ondanks deze modaliteitverschillen er altijd constructief is samengewerkt. In andere gemeenten daarentegen werden zo'n 40 á 50 jaar geleden buitengewone wijkgemeenten in wording opgericht die een eigen kerkenraad met een college van kerkvoogden en diakenen gingen vormen. Maar in Bennekom is dat niet gebeurd. Men hield elkaar vast, aldus mevr. Geerlings.

Alle wijken beschikken over een fulltime predikant. Maar beleidsmatig gezien denkt men er sterk aan om wanneer zich vacatures gaan aandienen, per wijk niet meer tot een fulltime bezetting wordt overgegaan, maar tot een parttime bezetting. Per 1 mei a.s. wordt wijk 1 vacant en zal naar een parttime predikant worden uitgezien. Verder bestaan er plannen om de Ichtuskerk te verkopen. Wanneer men hierin slaagt dan is het beleid erop gericht om de opbrengst hiervan aan te wenden voor het pastoraat, zodat alle drie de wijken de komende 5 jaar op een fulltime predikantsbezetting kunnen rekenen. In het kader van de samenwerking met de gereformeerde kerk van Bennekom zijn in 2011 gesprekken begonnen om in Bennekom te komen tot één protestantse gemeente.

Met betrekking tot de financiële situatie wijst mevr. Geerlings erop dat de jaarrekening tot en met 2006 een positief resultaat te zien gaf. Geleidelijk aan zijn er voortschrijdende tekorten en de meerjarenprognose wijst op een krimp

Mevr. Geerlings, na het uitspreken van haar welkomstwoord, in gesprek met de voorzitter van de afdeling Gelderland, de heer J.C. Riemersma.

aantal leden, terwijl de tekorten zullen toenemen. Over de resultaten van de actie Kerkbalans is het college van kerkrentmeesters tevreden. De opbrengsten zijn gelijk of wat hoger. Voor Kerkbalans 2012 mochten we een stijging van 1,5 pct. constateren, zo besloot mevr. Geerlings haar interessante verhaal over de hervormde gemeente van Bennekom.

Huishoudelijke zaken

Na deze uiteenzetting verlaten de aanwezigen de kerk en begint de jaarvergadering van de afdeling Gelderland in het kerkelijk centrum 't Kerkheem, waar zij worden welkom geheten door de voorzitter van de afdeling, de heer J.C. Riemersma. De heer Riemersma bedankt mevr. Geerlings voor haar enthousiaste verhaal over de geschiedenis van de hervormde gemeente van Bennekom.

Na het vaststellen van de jaarstukken 2011 besluit de vergadering op voorstel van het bestuur om voor 2012 weer afdelingscontributie van € 20 te innen. De financiële positie van de afdeling was van dien aard dat in 2010 en 2011 geen contributie geïnd behoefde te worden. Verder worden de aftredende bestuursleden M. van Dam uit Horssen en C. van Norel uit Oldebroek voor een nieuwe periode herbenoemd.

Nut en noodzaak van een meerjarenbegroting

Hierna krijgt de heer A. Wolswinkel, gemeenteadviseur kerkbeheer

verbonden aan het Steunpunt Zuid-Oost Nederland, het woord. De heer Wolswinkel deelt mee dat het Regionale College voor de Behandeling van beheerszaken (RCBB) verontrust is over de situatie in veel gemeenten, omdat men vaak op een te laat moment tot de ontdekking komt dat er financiële tekorten dreigen. Daarom moet er een meerjarenbegroting zijn die zich richt op de pastoraatskosten, de gebouwen en op het verloop van het ledental.

Bovendien moet de meerjarenbegroting een vertaling zijn van het gemeentelijk beleidsplan, dus het instrument om aan het beleid van de gemeente uitvoering te geven. Communicatie tussen kerkenraad en college van kerkrentmeesters is daarom van cruciaal belang. Verder is het nuttig om inzicht te hebben in het geefgedrag van de gemeenteleden, want gelijk blijven is met een geringe inflatie van circa 2 pct. toch teruggang. Voorts is het van belang om bij het beroepen van een predikant te weten waartoe de gemeente de komende jaren financieel in staat is.

Tenslotte speelt een meerjarenbegroting bij een fusie van gemeenten. Het is van belang dat wordt gekeken naar het geefgedrag van de beide gemeenten (gereformeerde gemeenteleden geven meer dan hervormde gemeenteleden) en om te zien hoe zich dat in de overbruggingsperiode kan ontwikkelen.

Een meerjarenbegroting geeft dus signalen van trends weer. Een signaal naar de kerkenraad en de

gemeenteleden over de situatie voor de komende jaren bij ongewijzigd beleid. Het is een instrument dat het college van kerkrentmeesters al vroegtijdig moet inzetten wanneer men aan een meerjarenbeleidsplan gaat werken. En verder is het een instrument bij bezuinigingsvoorstellen.

Aandachtspunten

De heer Wolswinkel noemt een aantal zaken op die nodig zijn om tot een meerjarenbegroting te komen. Het gaat om de ontwikkeling van inkomsten en uitgaven. Zijn deze in balans of zijn er jaarlijkse tekorten? Zo ja, wat is hiervan de oorzaak? Zijn er problemen met de kerkenraad of met de predikant waardoor het geefgedrag zich in negatieve zin wijzigt of zijn er andere oorzaken? Wanneer er tekorten zijn, kunnen er dan pogingen ondernomen worden om de inkomsten te vergroten of is dit niet haalbaar en moet er gesnoeid worden?

Beschikt de gemeente over vermogen en zo ja, hoe wordt dat vermogen zo effectief mogelijk belegd? De heer Wolswinkel maant de kerkrentmeesters er voor te zorgen dit vermogen op peil te houden, want maar al te vaak bestaat de neiging om structurele tekorten te laten voortduren met als gevolg dat het opgebouwde vermogen slinkt en de opbrengsten uit vermogen ook jaarlijks minder worden.

Inkomsten

Hoe is het gesteld met de opbrengst van het onroerend goed (verhuur van ruimten, gebouwen e.d.)? Gebeurt dit marktconform of berekent de kerk een laag tarief, waardoor men in feite de eigen gemeenteleden tekort doet? Tenslotte zijn er nog de overige inkomsten zoals opbrengsten van rommelmarkten, bazaars e.d. die wel structureel lijken, maar waarvan het niet verstandig is hiervoor een begrotingspost op te nemen, want bij slecht weer zullen dit soort buitenevenementen slecht bezocht worden.

Hoe staat het met het geefgedrag van Kerkbalans (Nieuwe Stijl)? Zijn er trends zichtbaar waaruit blijkt dat er jaarlijks minder bijdragende

A. Wolswinkel.

gemeenteleden zijn die elk jaar wat meer geven, zodat de gemeente een gelijke of wat hogere opbrengst aan Kerkbalans heeft? Maar wanneer komt de omslag daarin? Heeft u de leeftijdscategorieën in het kader van het bijdragepatroon goed in beeld? Het is bekend dat ouderen relatief meer geven, wat niet door de jongeren wordt gecompenseerd. Er kunnen bijzondere omstandigheden zijn dat de collecteopbrengsten teruglopen, b.v. omdat de predikant niet goed in de gemeente ligt. Verder moet goed gekeken worden

naar de ontwikkelingen in de burgerlijke gemeente. Ook al vindt er uitbreiding plaats, wil dat niet altijd zeggen dat in Vinex locaties ook het kerkbezoek gaat toenemen.

Belangrijk is goed de ontwikkeling van de liquide middelen te volgen en rekening te houden met o.a. de rentestand, investeringen en het beleggingsbeleid, waarmee uiterst defensief moet worden omgegaan. De heer Wolswinkel kondigt aan dat in april 2012 een nieuwe nota hierover door de Dienstenorganisatie aan de colleges van kerkrentmeesters wordt toegezonden.

Uitgaven

Verder geeft de heer Wolswinkel een toelichting op een aantal uitgavenposten. Bij onderhoud van de gebouwen is het gewenst over een actueel onderhoudsplan te beschikken dat helder aangeeft hoe het beeld er in de komende jaren uitziet. Belangrijk is wel dat deze bedragen als zodanig opgenomen worden in een bestemmingsreserve onderhoud gebouwen en niet, zoals in menige gemeente gebeurt, dat deze bedragen worden aangewend om het financiële tekort weg te werken. ▶

Kalender voor kerkrentmeesters

Om de kerkrentmeester zoveel mogelijk behulpzaam te zijn, worden hieronder enkele activiteiten vermeld die in deze maanden de aandacht van de kerkrentmeesters verdienen.

Mei

- Inning bijdrage Solidariteitskas onder lidmaten (eventueel uitgebreid tot de doopleden).
- Betaling aandeel centrale kas.
- Betaling kwartaalnota pensioenpremie.
- Publicatie in het kerkblad van de jaarrekening 2011.
- Publicatie over stand van zaken actie Kerkbalans 2012.

Juni

- Toezending door de kerkenraad van de vastgestelde jaarrekening aan het Regionale College voor de Behandeling van Beheerszaken.
- Betaling aandeel centrale kas.
- Publicatie kerkblad over de stand van zaken van de in januari actie Kerkbalans (stand van toezeggingen, bijdragers, e.d. en het mogelijk te verwachten resultaat).
- Huurtarieven verhuur kerkelijke gebouwen per 1 juli aanpassen waarover de aankondiging in april plaatsvond.

Een ander belangrijke uitgavenpost is de post Traktementen en salarissen. Van belang is te weten hoe zich de predikantstraktementen en –pensioenen ontwikkelen en hoe het met de salarisontwikkeling van kerkelijk werkers en kerkelijke medewerkers gesteld is.

De heer Wolswinkel roept de kerkrentmeesters op om op realistische wijze te begroten. Ga de zaak niet mooier voorspiegelen dan zij is, want dat leidt alleen maar tot financiële problemen. Hij adviseert hen om, wanneer dat niet het geval is, zo spoedig mogelijk met een meerjarenbegroting te gaan werken, maar dit vooral zorgvuldig te doen en hiervoor de tijd te nemen, aldus de heer Wolswinkel.

Samenwerking met de Kerk

Hierna volgt een boeiende discussie, waaruit onder meer blijkt dat nog maar een zeer beperkt aantal gemeenten met een beleidsplan met een daaraan gekoppeld meerjarenbegroting werkt. De heer Riemersma bedankt de heer Wolswinkel voor diens heldere uiteenzetting over nut en noodzaak van de meerjarenbegroting. In dit verband memoreert hij ook de plezierige samenwerking tussen het RCBB en de VKB afdeling Gelderland bij onder andere de basiscursus voor kerkrentmeesters die men samen in Gelderland verzorgt.

Tijdens de rondvraag wordt de vraag gesteld wat het hoofdbestuur van de VKB aan de problemen doet waar veel kerkrentmeesters tijdens de afgelopen actie Kerkbalans met LRP te maken hebben gekregen. De heer Riemersma deelt mee dat het hoofdbestuur in het gesprek met de afdelingsbesturen van 24 maart a.s. een inventarisatie van de problemen zal maken, waarna de VKB met het bestuur van de Dienstenorganisatie in gesprek zal gaan.

Na alle aanwezigen dank te hebben gebracht voor hun aanwezigheid en inbreng en nadat de secretaris van de afdeling, de heer B. Veerbeek, een dankgebed heeft uitgesproken, sluit de voorzitter deze bijeenkomst.

Orgel uit Willemstad naar Oekraïne

Slooff Orgelbouw b.v. uit Lekkerkerk heeft opdracht gekregen om in de kerk "Świątęj Rodziny" in Charkov, Oekraïne, een pijporgel te plaatsen. Het orgel komt uit een kerk in Nederland die door het samengaan van twee kerken overbodig was geworden. Het wordt na een grondige revisie en een aantal aanpassingen in de nieuwe kerk in de wijk Oleksiivka van Charkov weer opgebouwd. De planning is dat het orgel najaar 2012 wordt geplaatst, zo blijkt uit een persbericht van begin december 2011.

In 2010 heeft het Lekkerkerkse bedrijf opdracht gekregen actief te gaan zoeken naar een geschikt orgel voor de nieuwe kerk in Charkov en in januari 2011 is een orgel gevonden in de voormalige gereformeerde kerk te Willemstad. Het orgel is gratis ter beschikking gesteld door de protestantse gemeente van Willemstad, mits het in de kerk in de Oekraïne zou worden opgebouwd. Het orgel wordt volledig gereviseerd en aangepast aan de nieuwe kerk. Hiervoor worden alle onderdelen nagekeken. Omdat in de nieuwe kerk het koor voor het orgel komt te staan, wordt de orgelkast verhoogd zodat de geluid over het koor heen klinkt. In het najaar van 2012 wordt het orgel in het bedrijf van Slooff Orgelbouw b.v. te Lekkerkerk opgebouwd en na controle naar Charkov getransporteerd.

Op dit moment wordt in Charkov hard gewerkt aan de nieuwe kerk. Prioriteit is op dit moment een goed hek om de kerk, zodat de voetbal-supporters, op weg naar het stadion (Charkov is in 2012 een van de speelsteden tijdens het Europees voetbalkampioenschap in Oekraïne en Polen) geen schade aan de kerk kunnen aanrichten. Verder wordt, met behulp van buitenlandse schenkingen, geld en goederen, gewerkt aan de nieuwe kerk. Naast

Het orgel dat eerst in de voormalige gereformeerde kerk van Willemstad stond.

de kerk wordt ook een humanitair centrum gebouwd zodat de kerk hulp kan gaan bieden aan de lokale bevolking. De Oekraïense bevolking is arm. Het gemiddelde maandinkomen is € 130. Daarom zijn ze daar heel blij met schenkingen vanuit Nederland. Organisator van de hulp aan deze kerk is Paul Hofman uit Capelle aan den IJssel.

Slooff Orgelbouw b.v. bouwt regelmatig orgels in Oost-Europa. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan een orgel met 3 klavieren en pedaal, 38 registers en 2300 pijpen, voor de Crkva Sv. Filippa i Jacova van het Franciscaner Klooster te Vukovar, Kroatië. Deze kerk is tijdens het beleg van Vukovar, in 1991, volledig verwoest door het Joegoslavische leger en wordt nu weer, voor zover mogelijk, gereconstrueerd. In samenwerking met de Kroatische monumentenzorg is het orgel ontworpen. Afhankelijk van de vordering van de werkzaamheden in Vukovar, zal het orgel in de eerste helft van 2012 in de kerk worden geplaatst.

“In 2020 met elkaar bij welzijn en leven een machtig mooi feest bouwen”

De voorzitter van het hoofdbestuur van de VKB, mr. Peter A. de Lange, sprak tijdens het VKB-Congres dat op 21 april 2012 in Nieuwegein werd gehouden, zijn jaarrede uit. Deze jaarrede stond in het teken van de kerkrentmeester anno 2020. De heer De Lange neemt in zijn jaarredes altijd een passage op waarin een vrolijke noot is waar te nemen. Hij had daarom zijn rede de titel “Kerkrentmeester anno 2020 — Nieuwe Gein?!” gegeven.

De blik vooruit

De heer De Lange: “Vandaag zijn wij hier in Nieuwegein als kerkrentmeesters en genodigden samen om met elkaar te spreken over kerkrentmeesterlijke zaken die wij delen. Samen nadenken over zaken die ons vandaag de dag raken. Maar niet alleen dat. Wij willen onze blik ook naar voren richten. Het gekozen jaar 2020 lijkt wat willekeurig, maar is wel een belangrijke mijlpaal in het leven van de vereniging: 100 jaar vanaf de oprichting van de Vereniging van Kerkvoogdijen (VVK) (100 jaar kerkrentmeesterlijk beheer in georganiseerd verband — 100 jaar groepsverbondenheid).

Het achtergronddecor toont ietwat somber als we kijken naar de donkere wolken die zich samen pakken boven de kerk en het kerkelijk leven. Anderen zullen daar vandaag meer over gaan zeggen. De “krimpende kerk”, met afnemend ledenaantal, afnemende betrokkenheid en ook afnemende financiële slagkracht, om maar wat zaken te noemen. De afkalvende ledenbestanden zijn niet van vandaag of gisteren. Het is een slepend en slopend geleidelijk proces. Een willekeurig persbericht kan dit illustreren: “DEN HAAG — *Het ledental van de traditionele kerken in Den Haag is de afgelopen zestig jaar sterk gedaald. In 1950 bedroeg het aantal lidmaten 201.256. Anno*

De heer De Lange neemt nog even zijn stukken door.

2009 zijn het er nog ruim 26.000. “ We zijn inmiddels weer enkele jaren verder. De afkalving is ongetwijfeld verder gegaan.

In deze jaarrede gaan we de recente geschiedenis van de kerk niet verder uitwerken. We willen vooruit kijken. Als een pelgrim onderweg naar de toekomst. De Bijbel helpt ons daar een handje bij: “Wie altijd op de wind let, komt nooit aan zaaien toe; wie altijd naar de wolken kijkt, komt nooit aan maaien toe [Prediker 11:4].”

Verandering van visie

In de turbulente wereld waarin we vandaag leven is in veel opzichten veel verwarring. In vele onderzoeken en publicaties wordt gezocht naar antwoorden om die ontwikkelingen holistisch en eenduidig te schetsen, als een soort “theorie van alles”. Als we nauwkeurig kijken, zien we echter geen eenduidig, compleet en samenhangend beeld, maar telkens vele kleine fragmenten. Fragmenten die soms met elkaar in strijd lijken, maar tegelijk als natuurkundige deeltjes rustig naast elkaar kunnen bestaan. Zo is afstoten en herbestemmen van kerkgebouwen niet alleen een gevolg van krimp, maar

past die ontwikkeling ook in een beeld van verandering, van transformatie, en ook in een veranderende visie op het belang en de betekenis van een kerkgebouw.

NRC Weekend publiceerde in maart een artikel over nieuwe kerken. “Nederland ontkerkelijkt in hoog tempo. Maar de evangelische en orthodox christelijke gemeenten breiden juist uit. Die investeren in de komende twee jaar voor ruim 150 miljoen euro in 50 nieuwe kerken.” In het artikel zien we een grote diversiteit. Het duurste nieuwbouwproject is van de evangelische Levende Steen gemeente in Spijkenisse. Voor elf miljoen euro moet dit jaar een theater/evangeliecentrum verrijzen, met 2.000 zitplaatsen voor de 2.000 leden. Het duurste herbouwproject is van PKN Heerenveen. De gemeente verkoopt twee kerken en verbouwt een derde kerk voor 3,8 miljoen euro. Het duurste orgel — één miljoen euro — komt bij de hersteld hervormde kerk in Lunteren. Het kan ook anders: de 380 leden van de hersteld hervormde kerk in Achterberg nemen de bouw van hun nieuwe kerk zelf ter hand. Ook in “Kerkbeheer” leest u regelmatig over zaken als: “Nieuw kerkelijk centrum in Woerden”, “Hervormd Voorthuizen breidt uit”. (Voor meer informatie over “Nederland ontkerkelijkt in hoog tempo” zie ook elders in deze editie, Red.)

Familiebanden

Het is de ene vorm van ontwikkeling: opschaling. Dat kan organisatorisch, door fusie en samenwerking, maar ook door de ontwikkeling van megakerken. Megakerken hebben veel belangstelling gekregen naar aanleiding van voorbeelden van onder meer Tim Keller, Rick Warren. Het bekendste voorbeeld in Nederland is de Vrije Baptistengemeente Bethel in Drachten. Inmiddels is die kerk in groeicijfers voorbijgestreefd ►

door Christengemeente DoorBrekers uit Barneveld en Amersfoort. Kenmerken van megakerken zijn dat ze in behoeften van zowel de binnen- als buitenkerkelijken voorzien. Naar binnen toe fungeren zij als een "spiritual shopping center" met voor elk wat wils. Ze streven bewust naar het ontstaan van "familiebanden" als tegenwicht tegen anonimiteit en massaliteit. Naar buiten toe vervullen ze vaak een sociaal-maatschappelijke rol. Sterke punten zijn de vaak uitstekende management- en marketingkwaliteiten. De tijdgeest met intensivering (beleving) is een steuntje in de rug.

Een andere vorm van ontwikkeling is juist naar die van de *kleinschaligheid*: huusgemeenten, kringen, celgroepen of hoe ze ook maar worden genoemd. Vanuit institutionele kerken, maar ook spontaan, informeel. Onderlinge verbondenheid staat centraal. Organische vormen waarin de gedeelde bewogenheid de motor is van de inspanningen, en waarbij dingen vooral gebeuren uit persoonlijke overtuigingskracht.

Naast deze twee ontwikkelingslijnen kunnen we ook nog wijzen op experimenten. Pioniersplekken om nieuwe vormen en inhoud uit te proberen. Als we even rondneuzen binnen de Protestantse Kerk in Nederland dan komen we verschillende varianten tegen: Kerk op IJburg in Amsterdam; CrossPoint vanuit de Hervormde gemeente in Nieuw-Vennep; Kop van Zuid in Rotterdam - vooral voor young professionals; Digipioniersplaats op internet; terug naar Jorwerd, met het experiment Nijkleaster (Nieuw klooster).

Terugtrekkende overheid

Kortom, deze enkele praktijkvoorbeelden laten een grote mate aan diversiteit zien. Een diversiteit die bovendien niet statisch is, maar aan voortdurende veranderingen onderhevig is. De standpunten, visies en beleidsnota's laten daarbij eveneens zeer uiteenlopende beelden zien. Ook de redelijk recente visienota van de Protestantse Kerk in Nederland gooit daarbij een steen in de vijver, terwijl de

doorgaande financiële terugtrekking van de overheid ook diep zijn sporen in kerkenland dreigt te trekken. Geen restauratie maar sloop als buitengewoon slecht alternatief van een beweging van hemelse hoop naar aardse realiteitszin.

Wat zullen wij als kerkrentmeesters dan nog zeggen? Allereerst dit: "U bent een bouwwerk van God." (1 Kor. 3:9b). Ik nodig u uit die passage over het apostelschap in de gemeente er thuis nog eens rustig op na te lezen. Wij zijn niet van Paulus of van Apollos, maar van Christus. En dat geeft in de lawine van meningen een vast en zeker rustpunt, vroeger,

...Het lijkt er op dat wij ons slimmer en beter moeten organiseren. Dat biedt kansen voor kerken...

vandaag, maar ook in de toekomst. Wat die dan ook maar brengen moge. Dat geeft niet alleen rust en vreugde, maar tegelijk ook een vrolijk en superstevig vertrekpunt voor al onze activiteiten. Dat is het eerste, onze verbinding met God. Gevouwen handen en gebogen knieën staan garant voor astronomisch snelle communicatie tussen God en mensen en daarmee ook tussen mensen onderling. Laten wij dat vandaag gemakshalve even ons *geloofsnetwerk* noemen.

Samenwerking biedt kansen voor kerken

De kerkrentmeesterlijke activiteiten eerst en vooral in uw gemeente op het plaatselijk vlak zijn niet meer en niet minder dan vleesgeworden merktekenen van geloof, hoop en liefde in plaats en tijd. Wij zijn geroepen daarin te dienen. Daarover geen misverstand. Maar de vraag of dat daarmee ook dwingend met zich brengt dat alles dan daartoe ook structureel in volle omvang ter plekke aan deskundigheid en organisatie aanwezig moet zijn, valt

bepaald ontkennend te beantwoorden. Het lijkt erop dat wij — al dan niet mede genoodzaakt door de actuele ontwikkelingen — ons slimmer en beter, althans anders dan voorheen, moeten organiseren. Dat biedt kansen voor kerken.

Hoe divers de kerkelijke gemeenten ook zijn qua omvang en vorm, alle gemeenten worden geconfronteerd met vraagstukken op het terrein van financiën, kerkgebouwen, personeel en organisatie. In een netwerk samenleving zijn de kerkrentmeesters dan ook als een sociaal netwerk te typeren. U kent dat credo wel: "Wij kerkrentmeesters." Dat is eigenlijk het synoniem voor de VKB.

In onze tijd komt daar het toenemende belang van het *interactieve medianetwerk* bij. Het is nu en in de toekomst niet alleen ontmoeting, maar ook het informeren, communiceren en krachten bundelen via digitale kanalen. Niet of-of, maar en-en. Soms massaal, soms heel kleinschalig. Ook die keuze hebben wij met een sterke focus op internet naast de individuele ontmoetingen in regio, provincie en land ook al gemaakt. Oud en nieuw sluiten elkaar niet uit, maar gaan hand in hand samen. Innovatieve technieken en menselijk opereren verdragen elkaar niet alleen, maar versterken elkaar. Als de een valt, richt de ander hem op. De kerkrentmeester loopt voorop in innovaties en kiest voor duurzaamheid en aangaan, onderhouden en behouden van relaties en verbanden. Dat is nog eens wat anders dan het onjuiste conservatieve beeld van een nukkige mannelijke grijsaard die op de centen past.

Kerkrentmeester is belangrijke speler

Als kerkrentmeesters hebben we collectief veel deskundigheid, kennis en ervaring. Maar niet iedereen kan op elk moment en op elke plaats daarbij. Daarom wil de VKB ook kennisinstituut zijn. Een platform bieden van en voor ervaringsdeskundigen en kenniswerkers vanuit het hele land. Een vierde lijn is dus het kennisnetwerk. Dat is niet de wijsheid in pacht hebben, maar deze wel zonder te betalen maximaal zien te exploiteren tot het nut van alles

en iedereen. De kerk is van onschatbare waarde, maar vaak niet meer te betalen. Dat moet dus anders.

Als kerkrentmeesters zijn we vaak bescheiden. Ook wij zijn samen een belangrijke speler op het terrein van geldwerving. De actie Kerkbalans neemt een hoge positie in op de ranglijst van fondsenwerving. De kerk laat als stille reus echter weinig van zich horen, terwijl haar macro-economische betekenis en invloed op het welzijn van de mensen gigantisch groot is, ook in kwantitatieve zin. Ook zijn wij samen een belangrijke speler op het gebied van beheer van monumentale kerkgebouwen. Om over vrijwilligerswerk nog maar te zwijgen.

Vanuit de getrokken lijnen ontstaat het beeld dat wij God en elkaar ter plekke, maar ook in de regio, de provincie en in het land goed moeten kennen en op juiste waarde weten te schatten. Christenen kennen elkaar en noemen elkaar bij de naam. Zo dragen wij elkaars lasten en helpen wij elkaar. De grote randvoorwaarde waar we hard aan moeten werken is de onderlinge kennismaking, connectie en blijvende verbondenheid. Die krijgt mede vorm in adressenbestanden, mail-adressen, inlogcodes, website. De onderlinge connectie is op zich neutraal en staat nog niet garant voor uitwisseling. Niet elk huis dat is aangesloten op glasvezel heeft ook een abonnement bij een provider, om een voorbeeld te noemen. Bovendien garandeert het niet de kwaliteit van de aangeboden informatie.

Onderlinge ontmoeting versterken

Als er onderlinge connectie is, kunnen we contacten leggen, vertrouwen opbouwen, ervaringen uitwisselen, merken dat er veel kennis en kunde in ons netwerk aanwezig is. Dat kan via de digitale kanalen, maar ook heel goed via onderlinge ontmoeting in de regionale bijeenkomsten van de provinciale afdelingen. In Noord-Holland is die aftrap met een pilot recent gegeven in het kader van het project om de provinciale afdelingen te versterken. Ook op een dag als vandaag. Onderlinge ontmoeting,

Mr. Peter A. de Lange spreekt zijn jaarrede uit.

maar ook oriëntatie op aangeboden producten en diensten van de vele standhouders hoort daarbij. Onderlinge verbondenheid laat wonderen zien.

Vervolgens kunnen de vertrouwde contacten weer bijdragen aan een grotere mate van betrokkenheid bij het kerkrentmeesterlijk beheer van gemeente, classis en synode. Niet iedereen zal dezelfde mate van betrokkenheid kennen, maar dat is geen groot probleem. Wij hebben verschillende talenten. De hoeveelheid maakt daarbij niet uit.

Wat ook ongetwijfeld een rol zal spelen in ons netwerk: normaal gesproken gaat de route van connectie via vertrouwen naar betrokkenheid, maar ik twijfel er geen seconde aan dat er in ons netwerk veel uiterst betrokken mensen zijn die lokaal veel werk verzetten, maar geen connectie hebben met collega's en/of de VKB. Ook die moeten we aangesloten krijgen. Be connected. Heeft de VKB dan meer te betekenen dan het bieden van infrastructuur om het kerkrentmeesterlijke netwerk in actie te krijgen en te houden?

Onze tijd vraagt om gidsen

Van een positief antwoord ben ik overtuigd. De huidige cultuur heeft het individualisme hoog in het vaandel staan, maar dat betekent niet dat de mens geen gidsen nodig heeft.

Juist onze tijd vraagt om gidsen. Keuzevrijheid wordt soms keuzestress en keuzedwang, waarbij veel verantwoordelijkheid komt te liggen bij het individu. Individualisme sluit solidariteit en aansluiting bij een organisatie allerminst uit. Organisatievormen zullen wel vaker dan vroeger licht en tijdelijk van karakter zijn. Maar dat past prima binnen een VKB die als een patchpanel tijdelijke en permanente verbindingen kan leggen.

Zo kan de VKB kerkrentmeesters onderling in contact brengen, maar ook verbindingen leggen tussen aanbieders van producten en diensten en gemeenten, en bovendien als kruispunt met andere netwerken als de overheid en de landelijke kerk ook dwarsverbanden aanbrengen vanuit het belang van de leden. Met elkaar en voor elkaar. In uw belang. ►

Veel van de hier genoemde mogelijkheden zijn er al. De infrastructuur van website met inlogcodes, de nieuwsbrieven, de abonnementen op "Kerkbeheer", het lidmaatschap van afdelingen.

Waar we vooral nog aan moeten werken is het activeren van de mogelijkheden en het delen van de kennis en kunde onderling. Ik roep u dan ook op om (mail)adressen door te geven; een inlogcode aan te vragen voor de website; bijeenkomsten van de VKB in de provincie te bezoeken; om kennis en kunde te delen — mondeling en digitaal; om op deze wijze betrokken te zijn bij het kerkrentmeesterlijke werk!

De netwerken van geloven, ontmoeten, communiceren en kennen staan garant voor de kerkrentmeester van de toekomst, met beide benen stevig op de grond en het hoofd koel in de wolken.

In 2020 gaan wij daarom met elkaar bij welzijn en leven een machtig mooi feest met elkaar bouwen!, zo besluit de voorzitter zijn jaarrede, nadat hij de kerkrentmeesters en degenen die hen zijn toevertrouwd veel vreugde bij en zegen op hun werk als kerkrentmeester heeft toegewenst.

■ Gereformeerd Sellingen 175 jaar

De gereformeerde kerk van Sellingen (Gr.) heeft op 24 maart 2012 met de presentatie van een jubileumboek de activiteiten rond haar 175-jarig bestaan afgesloten.

In het boek "Gaan, op hoop van zegen", stellen ruim 150 gemeenteleden zich met foto's en interviews aan de lezer voor.

Ook bevat het boek een terugblik op de achterliggende 175 jaar en een kort overzicht van de huidige activiteiten van de gemeente. Tien procent van de opbrengst van het boek gaat naar een project van Kerk in Actie. De gereformeerde kerk van Sellingen, die nu vacant is, telt 136 belijdende leden en 63 doopleden, aldus een bericht in het Reformatorisch Dagblad van 27 maart 2012.

Met Kerkbalans het jaar rond

Mei

Jaarrekening

In de maand mei zullen de meeste jaarrekeningen door de kerkenraden zijn vastgesteld. Omdat de gemeenteleden er recht op hebben te weten hoe het met de gemeentelijke financiën is gesteld, is het belangrijk wanneer de jaarrekening, voorzien van een duidelijke toelichting, in het kerkblad wordt afgedrukt. De opbrengst van de actie Kerkbalans vormt een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente. Met name enkele balansposten verdienen daarbij de nodige toelichting.

Dat geldt o.a. met name voor bepaalde reserveringen (bestemmingsreserves) in het kader van de instandhouding van (monumentale) kerkgebouwen, waarvoor (overheid)subsidies zijn ontvangen. Ook de exploitatie van kerkelijke begraafplaatsen waarvoor vaak afkoopsommen zijn ontvangen en waarvoor de gemeente voor een groot aantal jaren verplichtingen jegens rechthebbenden op zich heeft genomen, vraagt om een toelichting.

Toezeggingen

Veel gemeenteleden spreiden hun betaling voor de vrijwillige bijdrage over het gehele jaar. Bij een groot aantal leden wordt deze periodieke betaling trouw gedaan, maar een aantal gemeenteleden moet hier soms aan herinnerd worden. De gemeenten die hun kerkelijke bijdrageadministratie geautomatiseerd hebben, kunnen direct nagaan welke gemeenteleden nog niet betaald hebben en hen een herinnering daarvoor zenden.

Voor de colleges van kerkrentmeesters die hun administratie nog handmatig verzorgen, vraagt het meer tijd. Belangrijk is om in elk geval in mei, voordat men met vakantie gaat, gemeenteleden indien nodig hierop nog even te wijzen.

Nazorg

De Kerkbalanslopers hebben in januari, toen zij hun looplijsten met antwoordenvoloppen afgaven, soms ook opmerkingen doorgegeven van pastorale, diaconale of kerkrentmeesterlijke aard. Belangrijk is om even bij de betreffende collega's in de kerkenraad te informeren of hieraan aandacht is besteed. Wanneer dat nog niet gebeurd is, dan is het van belang dat het college van kerkrentmeesters de betreffende ambtsdrager(s) daarop aanspreekt.

Dat geldt uiteraard ook voor de kerkrentmeesterlijke nazorg. Wordt er beleid ontwikkeld ten aanzien van degenen die niet bijdragen? Belangrijk hierbij is het onderdeel "Verbreden" bij de nieuwe communicatiestrategie van Kerkbalans. Nadere informatie hierover kan worden ingewonnen bij de Kerkbalans Adviseurs.

Om teleurstelling bij de Kerkbalanslopers te voorkomen, dient aan de opmerkingen die op de looplijsten van de Kerkbalanslopers genoteerd zijn, aandacht te zijn geschonken.

Het beleid voor o.m. plaatsen en bijzetten van urnen op een kerkelijke begraafplaats — slot

Tijdens de bijeenkomsten die in mei 2010 door de Commissie Beheer Kerkelijke Begraafplaatsen van de VKB op een drietal plaatsen werden georganiseerd, is enkele malen gevraagd nadere informatie te verstrekken over het bijzetten of plaatsen van urnen, e.d. In het Vademecum Beheer Kerkelijke Begraafplaatsen, dat begin 2010 door de VKB is uitgegeven, wordt regelmatig het bijzetten van urnen genoemd. Dat is ook het geval in het Modelreglement van de VKB.

De hiervoor genoemde commissie heeft een notitie over het te voeren beleid opgesteld die door het hoofdbestuur is vastgesteld. In het vorige nummer (zie pag. 146 en 147) publiceerden wij het eerste deel. In deze editie volgt het slot.

Aandachtspunten reglement bij asbezorging

De voorgaande informatie over de regelgeving over plaatsen en bijzetten van urnen op de kerkelijke begraafplaats, betekent dat bij de uitvoering van een en ander aan de volgende zaken aandacht moet worden besteed.

Crematie en de kerkelijke begraafplaats

Hoewel de kerkelijke gemeenten geen crematoria exploiteren, krijgen de beheerders van kerkelijke begraafplaatsen zoals uit vorenstaande cijfers blijkt, in toenemende mate te maken met de bezorging van de as van overledenen. Na verbranding moet de as van de overledene worden geborgen in een bus. Deze moet hermetisch zijn gesloten. Op de bus moeten de naam en voorletters van de overledene alsmede een registratienummer zijn vermeld. De asbus kan worden geplaatst in een bewaarplaats bij het crematorium.

Een andere mogelijkheid is echter, en daar begint de betrokkenheid van de kerkelijke begraafplaatsen, om de asbus in of op een graf te plaatsen of elders op de begraafplaats. Hierbij is te denken aan een normaal graf, een urnengraf of een urnennis. Ook kan de wens bestaan de as op de begraafplaats te verstrooien op het strooi-

veld of op of in een particulier graf. Het bijzetten van een asbus in of op een particulier graf, kan slechts geschieden met toestemming van de rechthebbende op het graf.

Het college van kerkrentmeesters zal moeten overwegen en besluiten welke mogelijkheden men op de kerkelijke begraafplaats wil openen. Het volledige pakket aan mogelijkheden bestaat uit:

A. Bijzetting asbus

- in een bestaand particulier graf;
- in een particulier urnengraf;
- in een sierurn in een urnentuin;
- in een open of gesloten nis in een columbarium (urnenmuur);

B. Verstrooiing

- in een bestaand particulier graf;
- in een particulier urnengraf; en
- op het strooiveld van de begraafplaats.

De houder van de bewaarplaats moet een openbaar register bijhouden van de daarin bijgezette asbussen. Bij opheffing van de bewaarplaats wordt het register overgebracht naar het gemeentearchief. ▶

Alles wat voor uw kerkgebouw/ renovatie nodig is:

- collectebussen, collectezakken + rekken
 - liturgieborden
 - doopvont
- avondmaalserviezen, linnen, tafels,
- kerkbanken, stoelen, kathedr, lezenaar, preekstoel, knielbanken.

MEUBELMAKERIJ

Louis Meijer

Correspondentie adres:
Gersteveld 36, 3902 ES Veenendaal
Showroom: Bobinestraat 1B, 3903 KE Veenendaal
Telefoon 0318-52 99 74, www.kerkinterieur.nl

Adviesbureau Kerkfusies

Notarieel jurist met veel ervaring, adviseert en begeleidt plaatselijke kerken in het notariële traject van vereniging (fusie) tot en met de notariële akte.

Info: mr. M.J. van Vliet-de Vos,
T: 071-5210272, 0625 020 352,
E: info@advieskerkfusies.nl,
www.advieskerkfusies.nl

Columbarium op de begraafplaats Duinhof van de hervormde gemeente te Lisse.

Ten aanzien van verstrooiing zegt de wet dat dit uitsluitend op een permanent daartoe bestemd terrein of in open zee mag geschieden (de term 'bestemd' heeft hier geen relatie met het bestemmingsplan). Voldoende is dat het terrein voor de verstrooiing van as wordt gebruikt. Het terrein kan tevens een andere bestemming hebben. Ook kan verstrooiing in een graf plaatsvinden. De verstrooiing geschiedt onder de verantwoordelijkheid van de houder van de begraafplaats.

Kennisgeving van asbezorging

Degene, die wil doen begraven, as wil doen bijzetten of as wil doen verstrooien, geeft daarvan uiterlijk twee werkdagen voorafgaande aan die waarop de begraafing, bijzetting of verstrooiing zal plaats vinden, schriftelijk kennis aan de beheerder. De zaterdag geldt voor de toepassing van deze bepaling niet als werkdag.

Het openen van een graf ter begraafing of voor het bezorgen van as, en het daarna sluiten van een graf, alsmede het bedienen van de hulpmiddelen mag uitsluitend geschieden door de medewerkers van de begraafplaats dan wel door degenen die met deze werkzaamheden zijn belast, op aanwijzingen en onder toezicht van de beheerder. De nabestaanden kunnen deze werkzaamheden onder toezicht van de beheerder geheel of gedeeltelijk zelf verrichten indien zij hun wens daartoe uiterlijk om 12.00 uur van de voorafgaande werkdag mondeling of schriftelijk aan de beheerder hebben kenbaar gemaakt. De zaterdag geldt voor de toepassing van deze bepaling niet als werkdag. Zij dienen bij deze werkzaamheden de aanwijzingen van de beheerder op te volgen.

Urnen bewaren buiten de begraafplaats

Het is toegestaan dat in de kerk een columbarium wordt geplaatst met als doel hierin urnen te plaatsen. Dat is mogelijk nadat de daarvoor benodigde vergunning is afgegeven. Art. 62 Wlb zegt in artikel 1, onderdeel c. dat een asbus kan worden bijgezet in een buiten een crematorium of begraafplaats gelegen bewaarplaats. Een columbarium in een kerk is een dergelijke bewaarplaats

Over te leggen stukken

Het gebeurt regelmatig dat in particuliere graven begravingen, bijzettingen of asbezorging plaatsvinden betrekkelijk kort voor het aflopen van de uitgiftetermijn. Daarom is vastgelegd dat in dergelijke gevallen bijzetting alleen kan plaats vinden onder gelijktijdige verlenging van de uitgiftetermijn.

Tijden van asbezorging

Op zondagen, christelijke of algemeen erkende feestdagen, wordt geen gelegenheid gegeven tot bezorgen van as.

Soorten graven

Op de begraafplaats kunnen worden onderscheiden:

- particuliere urnengraven;
- grafkelders;
- particuliere urnennissen;
- verstrooiingsplaatsen (strooiveldjes);
- algemene urnengraven; en
- algemene urnennissen.

Het college van kerkrentmeesters bepaalt bij nader vast te stellen regels hoeveel asbussen met of

Algemeen onderhoud begraafplaats, graven columbarium	Per jaar	Afkoop 20 jaar	Afkoop 30 jaar
Enkel graf zonder steen	€	€	€
Enkel graf met een staande steen	€	€	€
Dubbelgraf met staande steen	€	€	€
Enkel monument	€	€	€
Dubbel monument	€	€	€
Urnengraf met steen	€	€	€
Urnennis	€	€	€
Recht op graf of urnennis			
Uitgifte graf voor 30 jaar	€	€	€
Verlenging grafrecht met 10 jaar	€	€	€
Verlenging grafrecht met 20 jaar	€	€	€
Uitgifte urnengraf voor 20 jaar	€	€	€
Verlenging urnengraf met 10 jaar	€	€	€
Verlenging urnengraf met 20 jaar	€	€	€
Uitgifte urnennis Muur I voor 15 jaar	€	€	€
Uitgifte urnennis Muur II voor 15 jaar	€	€	€
Verlenging recht urnennis Muur I met 10 jaar	€	€	€
Verlenging recht urnennis Muur II met 10 jaar	€	€	€

zonder urnen kunnen worden bijgezet in de particuliere graven en hoeveel verstrooiingen van as er op of in de particuliere graven kunnen plaatshebben. Voor asbussen geldt geen onderlinge afstand of een bepaalde diepte van graven, zodat er fysiek tientallen asbussen in één graf kunnen worden bijgezet.

Overschrijving van verleende rechten

Het uitsluitend recht op een urnenplaats of urnennis kan op schriftelijk verzoek van de rechthebbende worden overgeschreven ten name van de echtgenoot of levenspartner dan wel een bloedverwant tot en met de derde graad. Overschrijving op verzoek van de rechthebbende ten name van anderen dan de hiervoor genoemden, is slechts mogelijk, indien daarvoor gewichtige redenen bestaan.

Ruimen

Het ruimen van een asbus, binnen tien jaar nadat de as in de bus is geborgen, door de houder van de begraafplaats op de ruimte waar de asbus is bijgezet, kan eerst dan plaatsvinden indien toestemming van de rechthebbende is verkregen. Het ruimen geschiedt door verstrooiing van de as. Het verstrooien geschiedt:

- door of in opdracht van de nabestaande die de zorg voor de asbus heeft, of
- in verband met het ruimen van de asbus.

Daar waar een urn is bijgezet in een particulier graf waarin ook een stoffelijk overschot begraven is, dient de graftermijn in acht te worden genomen die van toepassing is op de laatste bijzetting van dat stoffelijk overschot.

Begripsomschrijvingen

In het modelreglement van de VKB zijn ten aanzien van het plaatsen en omgaan met urnen de volgende begripsomschrijvingen opgenomen

Algemeen urnengraf: een graf, bij de beheerder in beheer, waarin aan een ieder gelegenheid wordt geboden tot het doen bijzetten van asbussen met of zonder urn.

Asbus: een bus ter berging van de as van een overledene.
Columbarium: een verzameling van nissen, waarvan voor bepaalde tijd het uitsluitend recht is verkregen om daarin urnen dan wel asbussen te doen bijzetten.

Eigen (particulier) urnengraf: een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor aan een natuurlijk of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot: het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen; het doen verstrooien van as.

Eigen (particulier) urnennis: een nis waarvoor aan een natuurlijk of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen.

Urn: een voorwerp ter berging van één of meer asbussen.

Verstrooiingsplaats(of strooiveld): een plaats waarop as wordt verstrooid.

Tarieven

Het college van kerkrentmeesters is geheel vrij in het bepalen van de te heffen rechten. Het is ondoenlijk om een 'gemiddeld' tarief te noemen dat als leidraad voor de vaststelling van de eigen tarieven kan dienen. Veel hangt af van de kosten die men zelf moet maken. Belangrijk is dat het college van kerkrentmeesters op de hoogte is van de tarieven die de burgerlijke gemeente ►

Nieuwe kerken in Nederland

In NRC Weekend van 10 maart 2012 is een artikel opgenomen over nieuwe kerken die in Nederland gebouwd worden. In heel Nederland schrijft de ontkerkelijking voort. De twee grootste kerken, de Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland verliezen leden.

Het aantal kerkgebouwen dat in onbruik raakt of wordt omgebouwd tot boekwinkel, crèche, kantoor of appartementencomplex, schommelt elk jaar rond de 60.

Maar de evangelische en orthodox christelijke gemeenten breiden juist uit. Die investeren in de komende twee jaar voor ruim € 150 miljoen in 50 nieuwe kerken. De Hersteld Hervormde Kerk (56.753 leden) gaan in 12 plaatsen voor € 33 miljoen bouwen. De Evangelische gemeenten, die naar schatting 145.000 leden tellen, gaan in 11 plaatsen voor ruim € 30 miljoen bouwen, terwijl de Gereformeerde Gemeenten met 105.371 leden in 14 plaatsen voor € 55,4 gaan bouwen. Overige Gereformeerde genootschappen investeren eveneens € 30 miljoen.

De gereformeerde gemeente in Elspeet kreeg van een gelovige een

orgel van € 300.000 cadeau. De hervormde gemeente in Voorthuizen erfde € 1 miljoen en gebruikt dat bedrag voor de verbouwing van de kerk, waarmee € 1,5 miljoen gemoeid is. In Achterberg (Utrecht) nemen de 380 leden van de Hersteld Hervormde Kerk de nieuwbouw zelf ter hand. Een boer doet het grondwerk en levert transportmaterieel. Hersteld hervormde bouwvakkers en stratenmakers gaan hierna aan de slag.

De duurste kerk moet verrijzen in Spijkenisse. Daar bouwt de Evangelische gemeente een evangeliecentrum met 2.000 zitplaatsen voor € 11 miljoen.

Met 4.200 leden is de gereformeerde kerk Urk de grootste die nu tot nieuwbouw overgaat. De gemeenschap bouwt aan een kerkelijk centrum met tien zalen en in totaal 1.000 zitplaatsen.

De protestantse gemeente van Heerenveen, met 3.700 leden, verkoopt twee kerken, een derde kerk wordt op dit moment verbouwd voor € 3,8 miljoen. De kerk met 800 zitplaatsen is in maart klaar.

De Vrije evangelische gemeente van Zwolle heeft € 2 miljoen gespaard en is op zoek naar een kerkgebouw of grond voor de bouw daarvan. De kerk zal plaats moeten bieden aan zo'n 2.000 personen. € 1 Miljoen kost het nieuwe orgel van de Hersteld hervormde kerk van Lunteren. In december 2012 hoopt deze gemeente haar nieuwe kerk in gebruik te nemen. De totale kosten worden geraamd op € 8,4 miljoen, aldus het bericht in NRC Weekend.

Digitale informatie begraafplaats

De dienstverlening op de begraafplaatsen in de gemeente Aalten moet beter, vindt de gemeente. Zij onderzoekt daarom of er informatiezuilen geplaatst kunnen worden waarop digitaal informatie beschikbaar komt.

Bezoekers zijn dan niet afhankelijk van de beheerder van de begraafplaats als ze informatie nodig hebben of een graf zoeken. De gemeente gaat verder folders verstrekken met algemene informatie over de begraafplaats en de bewegwijzering wordt aangepast in de stijl die de gemeente hanteert.

voor de algemene begraafplaats in die gemeente hanteert en welke tarieven naburige (kerkelijke) gemeenten toepassen.

Het uitgangspunt is dat de begraafplaats 'self supporting' is en dat de tarieven steeds aan de inflatiecorrectie worden aangepast.

Grafdelven

Delven, dichten, gebruik geluidsinstallatie en materialen

Normaal graf	ma-vrij	€
Normaal graf	za	€
Kindergraf	ma-vrij	€
Kindergraf	za	€
Urnengraf	ma-vrij	€
Urnengraf	za	€
Plaatsing 2 ^e urn in urnenmuur	ma-vrij	€
Plaatsing 2 ^e urn in urnenmuur	za	€

Plaatsingsrechten (vaste lege)

Plaatsen van grafsteen of -monument

Normaal graf		€
Kindergraf		€
Grafkelder enkelgraf		€
Grafkelder dubbelgraf		€
Herplaatsen steen per graf		€
Overschrijving recht of afgifte duplicaat		€

Voor een overzicht van producten en diensten waarvoor een tarief dient te worden berekend, wordt verwezen naar de vorige pagina.

Asbestsanering in kerkgebouwen

Ingeborg Kriegsman

Asbest. Bij het horen van dit woord weet men direct dat er iets aan de hand is. Het woord heeft de afgelopen jaren een negatieve klank gekregen, en dat is niet voor niets. Asbest is een delfstof en bestaat uit microscopisch kleine naaldachtige vezels. Deze vezels kunnen nare longziekten zoals asbestose (een vorm van stoflongen), longkanker of mesothelioom veroorzaken. Doordat de incubatietijd erg lang is, gemiddeld tot wel 40 jaar, openbaren de problemen zich pas na vele jaren. Dan is het vaak moeilijk om de oorzaak of veroorzaker nog te achterhalen. Reden om voldoende voorzorgsmaatregelen te nemen bij alles wat met asbest te maken heeft. De gevolgen van al die fraaie toepassingen van asbest komen, mede door de lange incubatietijd, de laatste jaren pas goed aan het licht en zullen nog vele jaren voor problemen blijven zorgen.

Asbest in vele vormen

Het herkennen van asbest blijft een lastige zaak, omdat het in zoveel vormen is toegepast. Vaak heeft men wel gezien dat er ergens in het gebouw isolatie aanwezig is rondom pijpen, maar heeft men geen idee dat het om asbest zou kunnen gaan. Ook asbest als isolatiemateriaal, of als wand- en plafonduafwerking komt regelmatig voor.

Er is sprake van hechtgebonden en niet-hechtgebonden asbest. Hechtgebonden asbest is te vinden in o.a. asbestbeplating. Zolang de beplating intact is en er niet in wordt geboord of gezaagd en men het niet gaat schuren, bestaat er weinig kans op gevaar. Deze soort wordt pas riskant op het moment dat men het gaat verwerken of wanneer het breekt. Niet-hechtgebonden asbest is onder meer gebruikt in de vorm van spuitasbest. Dit is een zeer riskant product. Bij een windvlaag of bij aanraking kunnen er al veel

asbestdeeltjes verspreid worden in de lucht. Je ziet misschien wat stof, maar je ruikt of proeft het niet en bij inademen komt het diep in de longen terecht.

In Nederland is veel gebruik gemaakt van witte asbest (chrysotiel). Dit werd gebruikt in asbestplaten, bloembakken, imitatie marmere vensterbanken en golfplaten. Spuitasbest werd gebruikt als isolatie en op plafonds. Deze vorm bestaat uit blauw asbest (crocidoliet) of bruin asbest (amosiet) en is veel gevaarlijker van samenstelling.

Na de oorlog

Al ver voor de christelijke jaartelling werd asbest toegepast, zelfs al in het oude Griekenland. In de negentiende en de twintigste eeuw, en dan met name na de Tweede Wereldoorlog, ontdekte men pas echt de prachtige eigenschappen van het product en nam de productie zeer sterk toe. Asbest was isolerend, sterk, slijtvast en goedkoop en werd op grote schaal toegepast in diverse producten.

Vanaf 1993 is het in Nederland niet meer toegestaan asbest te gebruiken en vanaf 2005 bestaat er een Europees verbod voor het verhandelen en gebruiken van alle asbestproducten. Ook hergebruik van asbest is niet meer toegestaan.

Met dit verbod zijn we echter nog niet van het probleem af. Asbest is

op zoveel plaatsen toegepast, dat we nu nog steeds bezig zijn om het weer te verwijderen. Niet alleen in woonhuizen, bedrijfsgebouwen, winkels en scholen, maar ook in kerken.

In Nederland staan ongeveer 7.650 gebouwen, waarvan 2.540 binnen de Protestantse Kerk in Nederland, die worden gebruikt voor religieuze samenkomsten. Slechts een klein deel hiervan is gebouwd na het asbestverbod. Een groot deel van deze gebouwen kan dus te maken krijgen met asbestsanering.

De laatste jaren zijn al veel kerkgebouwen gerenoveerd en ook de komende jaren zal dit veelvuldig voorkomen, bijvoorbeeld omdat de vloerverwarming of de verwarmingsketel vervangen moet worden. In een flink aantal gevallen zal tijdens het vooronderzoek blijken dat er asbest aanwezig is, zodat er tevens gesaneerd moet worden.

Regels voor verwijdering

Het verwijderen van asbest is aan strikte regels gebonden. Het is niet toegestaan om het asbest in eigen beheer te verwijderen. Dit mag uitsluitend worden gedaan door een gecertificeerd bedrijf. Er wordt eerst een asbestinventarisatie gemaakt door een onafhankelijk bureau om vast te stellen om welke soorten asbest het gaat.

Vanaf 1 april dit jaar is het, conform het Bouwbesluit 2012, niet meer nodig een omgevingsvergunning voor het slopen van asbest aan te vragen, maar kan worden volstaan met een melding. Deze melding dient men minimaal vier weken voordat men overgaat tot het verwijderen van asbest schriftelijke te doen bij het bevoegd gezag, in de meeste gevallen is dit de gemeente. Ten opzichte van de omgevingsvergunning geeft dit een enorme tijdswinst. Een dergelijke melding moet voorzien zijn van een aantal

Indien er sprake is van onderhoudswerkzaamheden of asbestsanering in het kerkgebouw is het verstandig om ook van tevoren een offerte op te vragen bij de orgelbouwer voor het op de juiste manier inpakken van het orgel. Zo kan men veel kosten en narigheid voorkomen.

gegevens omtrent kadastrale ligging, afvoer, werkzaamheden, opdrachtgever, uitvoerder e.d. Het bevoegd gezag kan extra maatregelen opleggen na de melding van de voorgenomen sanering. Het ligt voor de hand de melding te laten verzorgen door het saneringsbedrijf, omdat dat ook eindverantwoordelijk is voor de melding.

De begindatum van de werkzaamheden dient ten minste twee dagen daarvoor schriftelijk te worden doorgegeven aan het bevoegd gezag en zodra de werkzaamheden zijn afgerond moet opnieuw een schriftelijke melding worden gedaan.

Speciale maatregelen

Voor de sanering worden speciale maatregelen genomen om het verspreiden van asbestdeeltjes in de lucht te voorkomen. Bij binnensanering met een hoge risicoklasse wordt gewerkt met een containment, een soort tent die op onderdruk wordt gezet en waarbij de lucht wordt gefilterd. Deze containment is verbonden met een douchecabine. Na het verwijderen van het asbest wordt de betreffende ruimte gereinigd, waarna een controlemeting plaatsvindt door een onafhankelijk geaccrediteerd laboratorium. Bij een lage risicoklasse wordt geen gebruik gemaakt van de containment.

Door het gebruik van een containment bij de verwijdering van asbest, zal de hoeveelheid asbest die vrijkomt minimaal zijn. Bij asbest met een laag risico, waarbij geen containment wordt gebruikt, zal de asbestverwijderaar altijd de grootste voorzichtigheid in acht nemen zodat er zo weinig mogelijk asbest vrijkomt in de ruimte. Maar bij het voorbereidende werk en bij de nieuwe afwerking na de sanering, bestaat altijd de kans dat er stof vrijkomt.

Op het moment dat er iets aangepast moet worden in het gebouw, zoals het vervangen van een defecte verwarming of een interne verbouwing, komen vaak allerlei onverwachte zaken aan het licht, zoals bijvoorbeeld asbest. Dit kan een vertragende factor zijn bij de

De Evangelisch-Lutherse kerk te Ede tijdens verbouwwerkzaamheden.

werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd. En dat niet alleen, ook de kosten die een asbestsanering met zich meebrengen zijn meestal niet van tevoren in kaart gebracht. Wanneer er sprake is van asbest, zal dit altijd verwijderd moeten worden door een gecertificeerd bedrijf. Laten verwijderen door vrijwilligers is absoluut geen optie en is wettelijk verboden. Het asbest laten zitten is ook geen optie, zodra het bekend is dient het ook te worden verwijderd om problemen in de toekomst te voorkomen.

Het bovenstaande is een reden om vooraf goed te kijken of er mogelijk asbest aanwezig kan zijn en bij twijfel kan men altijd een asbestinventarisatie laten uitvoeren. Mocht er dan inderdaad sprake zijn van asbest, dan kan de planning daarop worden aangepast, en als er geen asbest wordt gevonden, hoeft u zich daar in de toekomst ook geen zorgen meer over te maken. Bij asbestsanering in de kerkzaal, maar uiteraard ook bij andere werkzaamheden die stof kunnen veroorzaken, is het verstandig het

orgel goed in te pakken met bijvoorbeeld landbouwplastic. Hiermee wordt voorkomen dat er stof in het orgel komt, waardoor er later weer extra kosten gemaakt moeten worden om het orgel schoon te maken.

Bronnen:
Bouwbesluit 2012
Asbestverwijderingsbesluit 2005
IKGN december 2011

Ingeborg Kriegsman is freelance schrijver en fotograaf.

Meer informatie

Informatie om te downloaden:
Asbest in bedrijven en instellingen:
http://www.inspectieszw.nl/Images/Asbest%20in%20bedrijven%20en%20instellingen_tcm335-312495.pdf
Indeling risicoklassen asbest, ministerie SZW: http://docs.szw.nl/pdf/135/2006/135_2006_1_14948.pdf

De Staatssecretaris van OC&W, drs. H. Zijlstra, heeft in april jl. in een brief aan de Tweede Kamer een aantal wijzigingen aangegeven die hij met ingang van 2013 in het BRIM wil uitvoeren. Hierin stelt hij dat de instandhoudingssubsidie in 2006 van start is gegaan en dat er in de eerste drie jaar sprake was van ondervraag: er bleef budget over. In 2009 ging het budget voor het eerst op en in 2010 en 2011 was er overvraag; in 2011 moest 80 pct. van de aanvragen worden afgewezen.

Vanuit het veld en vanuit de Tweede Kamer was er veel kritiek op deze gang van zaken, want het is niet prettig voor monumenteneigenaren als een subsidieregeling onvoorspelbaar is en het onzeker is of je de gevraagde subsidie krijgt. Bovendien doet een eigenaar een investering voor een subsidieaanvraag (voor het laten opstellen van een bouwkundig inspectierapport en een meerjarenonderhoudsplan), die na afwijzing voor niets blijkt te zijn geweest.

Hobbel of berg

Zijlstra heeft de overvraag van de laatste jaren laten analyseren door een onderzoeksbureau, waarbij er naar zijn mening twee mogelijkheden zijn. De overvraag is een hobbel die na verloop van tijd uitvlakt. In dat geval kan een kleine reparatie van de instandhoudingssubsidie volstaan om de BRIM-regeling meer voorspelbaar te maken of de overvraag is een berg: in dat geval is ook de komende jaren het beschikbare budget ontoereikend om in de vraag te voorzien. Er is dan een fundamentele herziening nodig van de instandhoudingssubsidie om eigenaren meer zekerheid te bieden.

De heer Zijlstra wijst er op dat de analyse aangeeft dat er sprake is van een berg. Een fundamentele verandering is daarom nodig: de

subsidies moeten slimmer worden verdeeld om meer eigenaren te bedienen, zodat de regeling voorspelbaar, rustig en robuust wordt. In dat verband vindt hij het gewenst dat eigenaren ook meer zelf gaan betalen. De instandhoudingssubsidie is enkel bedoeld voor sober onderhoud en daarom zal hij de maximale subsidies naar beneden bijstellen. Een ander probleem van de huidige regeling is dat er weinig maatwerk mogelijk is en ook dat wil hij oplossen. Conform de wens van de Tweede Kamer kunnen monumenten met technische urgentie gehonoreerd worden. Verder streeft de staatssecretaris naar een eenvoudige, generieke regeling met zo weinig mogelijk rompslomp. Dat resulteert in de volgende uitgangspunten:

1. De eigenaar gaat meer zelf betalen.
2. Meer maatwerk bij het bepalen van de maximale subsidie.
3. Meer voorspelbaarheid.
4. Technische urgentie: ook monumenten in slechte staat kunnen subsidie aanvragen.
5. Meer beheersbaarheid: vastgestelde budgetten voor groen en archeologie.
6. Een aparte strategie voor kerken; en
7. Meer eenvoud.

De belangrijkste wijzigingen in de instandhoudingssubsidie

Vooraf

De rijksoverheid wil iedereen die een rijksmonument in bezit heeft, stimuleren om zijn bezit goed te onderhouden en te restaureren wanneer dat nodig is. Immers, goed onderhouden rijksmonumenten bewaren de verhalen van vroeger en dragen die over op jongere generaties. Daar bovenop zijn onze goed onderhouden molens, kerken, kastelen, forten, enzovoorts een toeristische trekpleister en werkt de

monumentenzorg als een economische motor in de bouw. De staatssecretaris wil daarom goed en planmatig onderhoud van rijksmonumenten stimuleren. Hij sluit daarom geen categorieën monumenten of eigenaren uit van instandhoudingssubsidie (met uitzondering van woonhuizen, net als in de afgelopen BRIM-periode).

Hij wijst er in dit verband op dat het niet uitsluiten van categorieën ook bepleit wordt door de FIM (Federatie Instandhouding Monumenten). Uit de evaluatie van het BRIM blijkt dat de instandhoudingssubsidie zijn doelstelling bereikt: het stimuleert planmatig onderhoud, waarmee grote en dure restauraties worden beperkt, uitgesteld of zelfs voorkomen. Op de lange termijn is dat economisch voordeliger en het is beter voor het monument. Echter, door de onvoorspelbaarheid van de regeling verliest deze aan effectiviteit. Het budget voor de instandhoudingssubsidie is in de komende periode 2013-2018 € 291 miljoen, mede door integratie van het budget voor groen erfgoed. Het budget in de beginjaren 2006-2011 bedroeg € 269 miljoen, inclusief € 19 miljoen voor het provinciefonds. Het aantal aanvragers is dusdanig gestegen dat het budget op een andere manier verdeeld moet worden.

Eigenaar gaat meer zelf betalen

De staatssecretaris gaat de eigen verantwoordelijkheid van de eigenaren meer centraal stellen: eigenaren zullen zelf meer eigen geld moeten inzetten of op zoek moeten gaan naar andere financieringsbronnen. De subsidiepercentages gaan omlaag: in de nieuwe instandhoudingsregeling zal de eigenaar 50 pct., dus de helft van de subsidiabele instandhoudingskosten zelf moeten gaan betalen (nu zijn de subsidiepercentages 60 en 65 pct.). ▶

Kerkgebouw van de hervormde gemeente Tjamsweer (Gr.).

Meer maatwerk bij het bepalen van de maximale subsidie

Verder wil hij dat er meer maatwerk geleverd gaat worden bij het bepalen van het maximaal te verkrijgen subsidiebedrag. Dat is nu € 65.000 voor kerken en € 30.000 voor overige monumenten (voor een periode van zes jaar). Het nadeel hiervan is dat een groot object hieraan niet genoeg heeft en voor een klein object is het juist weer ruim, zodat er ook werkzaamheden kunnen worden opgevoerd die qua onderhoud niet direct noodzakelijk zijn.

Zijn voorstel is om voortaan van de herbouwwaarde (HBW) uit te gaan. Deze is gekoppeld aan de grootte van het object en aan de rijkheid (ornamenten, interieur) ervan. Hoe groter en hoe rijker gedecoreerd, hoe hoger de HBW en daarmee de maximaal subsidiabele kosten. Volgens het adviesrapport van het onderzoeksbureau is 0,5 pct. van de HBW per jaar voldoende voor sober onderhoud. De eigenaar betaalt de helft (0,25 pct.) daarvan zelf en kan dus maximaal 0,25 pct. van de HBW van zijn object per jaar aan subsidie ontvangen.

Vooraf voor grote objecten acht de

staatssecretaris dit een financiële vooruitgang, aangezien hiermee meer maatwerk wordt geleverd en eigenaren een hogere subsidie kunnen ontvangen dan met de huidige vaste maxima. Behalve meer maatwerk levert dit ook een versoering van de plannen op. Grote restauraties zijn bij een gemiddelde investering van 0,5 pct. van de herbouwwaarde per jaar vrijwel niet meer mogelijk. Voor restauraties kan een eigenaar een aanvraag indienen bij de provincie of een laagrentende lening aanvragen bij het Nationaal Restauratie Fonds (NRF).

Voor molens blijft het maximale subsidiebedrag € 30.000. Uit eigen onderzoek blijkt dat 0,5 pct. van de herbouwwaarde te weinig is om ze te onderhouden. Molens hebben immers bewegende onderdelen en slijten daardoor meer dan 'gewone' monumenten, zo merkt de staatssecretaris op.

Meer voorspelbaarheid

Het totale budget voor de komende zes jaar komt naar verwachting behoorlijk overeen met de verwachte subsidievraag over zes jaar. De kans dat een aanvraag wordt gehonoreerd is dus groot. Omdat

nooit met 100 procent zekerheid valt te voorspellen wie wanneer aanvraagt, zullen er van jaar tot jaar wel verschillen optreden. Er zal een golfbeweging ontstaan: in sommige jaren kan er sprake zijn van minder aanvragen, in andere jaren kan er een overvraag optreden. Er dient een systeem voorhanden te zijn dat kan worden gebruikt in het geval van overvraag in enig jaar. Loting vindt de heer Zijlstra ongewenst. Daarom is gekozen voor het volgende prioriteringssysteem.

Werelderfgoed en professionele behoudsorganisaties krijgen voorrang. Daarna zijn kleinere aanvragers aan de beurt. Werelderfgoed verdient die positie omdat het rijk een speciale verantwoordelijkheid heeft voor deze buitencategorie monumenten. Professionele organisaties met veel rijksmonumenten in bezit en veel deskundigheid in huis krijgen administratieve lastenverlichting en meer vrijheid om de subsidie naar eigen inzicht te verdelen. Om als professionele behoudsorganisatie erkend te worden, moet de organisatie aan kwaliteitscriteria voldoen. Deze criteria worden dit jaar ontwikkeld. De wijze van aanwijzing van die organisaties en de criteria

waaraan zij getoetst worden, zullen worden opgenomen in een ministeriële regeling. Met het BRIM 2013 vervallen de aanwijzingen van de huidige organisaties voor monumentenbehoud.

In het geval van overvraag wordt het restbudget (nadat Werelderfgoed en professionele organisaties zijn bediend) verdeeld over kleine aanvragen en grote objecten (boven een HBW van € 8,3 miljoen), waarbij in beide gevallen de prioriteringsregel geldt: kleintjes eerst (de laagste begrotingen hebben voorrang).

Zoals gezegd is de regeling gericht op sober en doelmatig onderhoud. Door de laagste begroting voorrang te geven, wordt de aanvrager gestimuleerd een sobere begroting in te dienen om zoveel mogelijk kans op subsidie te maken. Dat deze aanpak werkt, is gebleken bij de BRIM-aanvragen 2012, waarbij hetzelfde verdeelprincipe geldt.

Technische urgentie: geen uitsluitingmonumenten in slechte of matige staat

Het advies van het onderzoeksbureau is om slechte en matige monumenten uit te sluiten van instandhoudingssubsidie. Maar de staatssecretaris neemt dit advies om de volgende redenen niet over:

1. De Tweede Kamer heeft er meermalen op aangedrongen om technische urgentie zwaar te laten wegen bij de verdeling van middelen bij overvraag. Hij houdt daarom de regeling open voor technisch urgente gevallen, ondanks het advies in het onderzoeksrapport om monumenten in slechte of matige staat uit te sluiten van de regeling. Door de sobere opzet van de nieuwe regeling zullen eigenaren van monumenten in slechte staat hun aanvraag in de meeste gevallen gehonoreerd krijgen.
2. Bovendien is het uitvoeringstechnisch een lastige zaak om de grens te trekken tussen monumenten in slechte tot matige en in redelijke tot goede staat.

5. Beter beheersbaar: vastgestelde budgetten voor archeologie en groen

De staatssecretaris wijst er op dat

het onderzoeksbureau, met de groene sector zelf, voor een vastgesteld budget voor groen erfgoed pleit. Hij neemt dat voorstel over en stelt daarvoor een budget van € 5 miljoen beschikbaar. Het bedrag is gebaseerd op een schatting, omdat het niet goed mogelijk bleek om precies te bepalen hoeveel geld nodig is voor sober onderhoud van de groene (onderdelen van) monumenten. Het budget voor archeologie blijft € 0,8 miljoen. Deze subsidie wordt benut voor het tegengaan van verval, zoals het

voorkomen van erosie en herstellen van grafheuvels en hunebedden. Er is voor deze categorieën geen maximum: eigenaren kunnen gewoon onderhoudsplannen indienen en de RCE zal de subsidiabele kosten bepalen, op basis van een leidraad. Eigenaren van groen en archeologie betalen ook 50 pct. van de subsidiabele kosten zelf. De staatssecretaris kiest voor deze systematiek omdat er voor groen en archeologie geen grondslag voor subsidie is, vergelijkbaar met de herbouwwaarde.

6. Kerkenstrategie

Voorts duidt de staatssecretaris erop dat de kerken een speciale groep monumenten vormen, niet alleen wegens hun rijke historie en belang voor het erfgoed, maar ook door hun relatieve grootte (onder de 40 grootste gebouwde monumenten in Nederland bevinden zich 35 kerken). Met de methode HBW is te zien dat circa 50 pct. van het beschikbare BRIM-budget nodig is voor ongeveer 3.800 kerken (van de 27.000 monumenten die in aanmerking komen voor instandhoudingssubsidie). Hij heeft overleg gevoerd met het CIO-K (Commissie Kerkelijke Gebouwen van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken) om te bekijken hoe de instandhoudingssubsidie het meest effectief onder kerken kan worden verdeeld.

Een groot probleem bij de kerken is de toenemende leegstand en de prognose van functieverlies van kerken in de komende jaren. Vanuit de kerkenkoepel kwam het verzoek om samen de discussie te stimuleren over wat er met die leegstaande gebouwen moet gebeuren. Welke kerken houden hun religieuze functie en voor welke kerken moet een andere oplossing worden gezocht?

Het beleid is en blijft om beeldbepalende kerken in stand te houden. Op verzoek van de kerkenkoepel wil Zijlstra, samen met de kerkelijke organisaties, alle mogelijke oplossingen in geval van een leegstaande kerk bespreekbaar maken. In geval van leegstand is herbestemming natuurlijk wenselijk maar in uiterste gevallen, zo vinden de kerkelijke organisaties, moet ook sloop bespreekbaar zijn.

De staatssecretaris vindt het heel belangrijk dat kerken een bestendige functie hebben of krijgen. Om die reden vraagt hij bij een subsidieaanvraag een verklaring van de kerkeigenaar (religieus en niet-religieus) dat er sprake is van bestendig gebruik voor de zesjarige planperiode. Op die manier krijgen kerken met een bestendige functie meer kans op subsidie. Het BRIM 2013 heeft voor kerken nog het volgende voordeel: voor kerkgenootschappen wordt het ook mogelijk om de status van professionele monumentenorganisatie te krijgen, mits ze aan de criteria voldoen.

7. Meer eenvoudig

De staatssecretaris stelt vervolgens dat Nederland een rijk bestand aan monumenten heeft: molens, kerken, kastelen, dorpspompen, begraafplaatsen, stadparken, boerderijen, woonhuizen, klein en groot, oud en nog ouder, van steen, hout, riet, beton, met bomen, gazon of waterpartij: kortom, een enorme verscheidenheid. Ook de eigenaren

zijn heel verschillend: particulieren, stichtingen, bedrijven. Enerzijds wil hij recht doen aan de rijke gevarieerdheid van de monumenten en hun eigenaren, anderzijds wil hij een eenvoudige, uitvoerbare en goed uit te leggen regeling, met niet teveel uitzonderingen en met zo weinig mogelijk bureaucratie. Binnen dat kader heeft hij geprobeerd zoveel mogelijk recht te doen aan de

monumenten, zonder te vervallen in al te veel uitzonderingen, afwijken-de regels, verschillende categorieën, etc. Iedereen hetzelfde subsidiepercentage van 50 pct. past hierin. Ook het prioriteren gebeurt steeds op dezelfde manier: eerst werelderfgoed, dan professionele monumentenorganisaties en dan de kleine aanvragen. De termijn van de instandhoudings-subsidie blijft ongewijzigd: 6 jaar. Voor eigenaren wordt het indienen van een aanvraag eenvoudiger en minder formeel, omdat dit straks naar verwachting digitaal kan en wordt de regel 'wie het eerst komt, het eerst maalt' afgeschaft: eigenaren kunnen in een bepaalde periode van enkele maanden indienen. Dus geen race meer naar het loket. Na de sluitingsdatum vindt de beoordeling en de verdeling plaats op basis van de criteria.

Omdat de staatssecretaris een eenvoudige regeling nastreeft met voor iedereen hetzelfde subsidiepercentage van 50 pct. gaan decentrale overheden er op vooruit, want zij krijgen nu 30 pct. van de subsidie-bele kosten.

Over zes jaar wil hij de maatregelen evalueren. Tot die tijd zal hij de regeling in principe niet wijzigen, tenzij er een structureel verschil blijkt te zijn tussen de gehanteerde aannames en de werkelijkheid. Daarmee komt hij tegemoet aan de roep uit het veld om niet elk jaar aan de regeling te sleutelen, aldus staatssecretaris Zijlstra in zijn brief aan de Tweede Kamer.

■ Samenwerking SBKG Gelderland

Volgens het jaarverslag 2011, dat in maart dit jaar werd uitgebracht, staat samenwerking hoog in het vaandel bij het bestuur van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen (SBKG) van Gelderland. Samen met de SBKG van Overijssel-Flevoland exploiteert men het bouw-bureau dat in Vaassen is gevestigd. Deze samenwerking verloopt tot wederzijdse tevredenheid en zal ook in 2012 worden voortgezet.

In 2011 zijn met een 25-tal colleges van kerkrentmeesters gesprekken

gevoerd, werden adviezen verstrekt en werden werken begeleid op het gebied van het opstellen van onder meer: BRIM-plannen, onderhoud van een kerktoeren, dakrestauratie, voorbereiding van een restauratie, het verzorgen van een aanvraag voor een aanwijzing als gemeentelijk monument en de uitvoering van een restauratie van een kerk en een kerkhofmuur.

De dienstverlening die de SBKG Gelderland te bieden heeft bestaat uit:

- Het opmaken van een bouwkundig onderhoudsplan voor één of meerdere jaren.
- Het begeleiden van de uitvoering van onderhoudsplannen.
- Projectbegeleiding van nieuwbouw, verbouw- en restauratieplannen, inclusief inventaris waaronder orgels.
- Het werven van subsidies en fondsen voor bovengenoemde plannen.
- Het verstrekken van incidentele adviezen.
- Advisering bij het aanvragen van vergunningen.

Het bouw bureau in Vaassen (tel. 0578-570157; 06-5068.8957, e-mail: info@sbkg.nl, internet: www.sbkg.nl) beschikt over een computermodel waarmee kerkbesturen op een vrij eenvoudige manier hun gebouwen-onderhoud kunnen bewaken. Het is een nuttig instrument voor planmatig onderhoud voor juist de niet-monumentale gebouwen. Een dergelijk plan is nuttig om een gestructureerd en planmatig onderhoud van de gebouwen te verantwoorden tegenover de achterban. Bovendien is het ook een instrument dat bij fusie van gemeenten behulpzaam kan zijn bij de keuze van de gebouwen die afgestoten worden. Een dergelijk rapport geeft meer transparantie en inzicht in de besluitvorming. Per 31 december 2011 bedroeg het aantal donateurs van de SBKG Gelderland 66, aldus het verslag.

■ Kerk en dorp kunnen elkaar versterken

In het Friesch Dagblad van 23 februari 2012 is een publicatie

opgenomen over het feit dat dorpen met krimp kampen, terwijl kerken met dalende ledentallen worden geconfronteerd. "De kerk loopt leeg; het dorp loopt leeg. Wat kunnen de twee partijen voor elkaar betekenen?" Theologe Jacobine Gelderloos (26) gaat hier in de komende vier jaar promotieonderzoek naar doen als assistent in opleiding aan de Protestantse Theologische Universiteit van Kampen. Ze wil er onderzoek doen naar de vraag of en zo ja hoe geloofsgemeenschappen het platteland leefbaar houden. Een relevante vraag in tijden waarin kerken kampen met ontkerkelijking en veel dorpen met krimp. "Ik wil onderzoeken hoe beide partijen elkaar kunnen helpen en kunnen samenwerken".

Mw. Gelderloos heeft al een paar voorbeelden gevonden van geslaagde samenwerking tussen kerk en dorp. "Na de dreigende dijkdoorbraak in januari deelde de kerk in Ten Boer en Woltersum bloemetjes uit aan evacués. In Eelde-Paterswold de werken de protestantse gemeente, dorpsverenigingen, bejaardentehuizen en basisscholen samen in een project over bijzondere verhalen in het dorp". Het is in de eerste plaats van belang dat geloofsgemeenschappen duidelijk zichtbaar zijn, zegt de Groningse. "Bied de kerk dus aan voor doordeweeks gebruik: laat mensen er oefenen voor het een en ander, laat er lezingen of concerten plaatsvinden, ontplooi er diaconale activiteiten. Zo krijgen de mensen echt het gevoel: de kerk hoort bij ons.

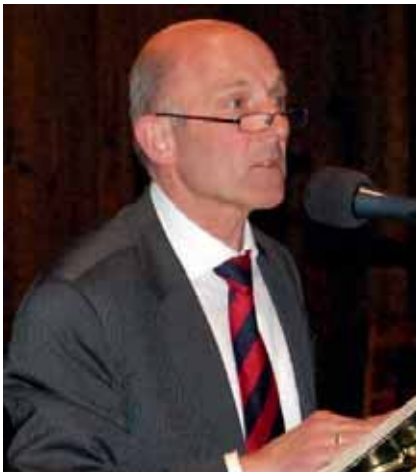
Nu is het eerder andersom, stelt Gelderloos. "Veel mensen wantrouwen de kerk, blijkt uit onderzoeken. Er valt dus nog wel wat te verbeteren. De kerk heeft op het gebied van zingeving en levensvragen veel te bieden. In de huidige samenleving is behoefte aan bezinning, denk maar aan de populariteit van kloosterweekenden. De kerk kan hier een grote rol in spelen. Ook heerst er veel eenzaamheid. De kerk is een prachtige plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten", als de publicatie in het Friesch Dagblad.

Nieuws uit de provincies

R. M. Belder

Tijdens de jaarvergadering van de afdeling Noord-Holland die op 20 maart jl. plaatsvond, kon de voorzitter van de afdeling, de heer W. van Hilten, in de Westzijderkerk of Bullekerk te Zaandam ruim 80 aanwezigen verwelkomen. Een geweldige opkomst voor een bijeenkomst waar belangrijke onderwerpen aan de orde kwamen die de Kerk en onze gemeenten aangaan.

W. van Hilten.

De voorzitter opende de bijeenkomst met een Bijbellesing uit Jesaja 42. Hij gaf een korte terugblik op 2011 en stelde vervolgens het financieel verslag 2011 van de penningmeester aan de orde dat door de vergadering werd vastgesteld. Hij kondigde verder aan dat voorzitter en secretaris-penningmeester periodiek aftredend zijn en zich niet meer voor een nieuwe periode herkiesbaar stellen. De voorzitter van de VKB, mr. Peter A. de Lange, zal daar later op de avond op terugkomen.

Vervolgens gaf de voorzitter het woord aan ds. W.B. Beekman, die een inleiding hield over het onderwerp "Leve de Dorpskerk". Dezelfde inleiding hield ds. Beekman op 12 maart jl. in Leeuwarden voor de

afdeling Friesland. Het verslag van die bijeenkomst is in "Kerkbeheer" van april 2012 opgenomen, maar een aantal belangrijke passages worden hieronder weergegeven.

Secularisatie alom

"Toen ik over de Afsluitdijk Noord-Holland binnenreed, zag ik de ondergaande zon en toen ik in de buurt van Medemblik reed werd het geleidelijk aan donker in Noord-Holland en hoe zuidelijker ik reed, des te donkerder werd het. Jaren geleden is in Noord-Holland de ontkerkelijking en secularisatie begonnen. Dat is geleidelijk aan toegenomen en nu is het in geheel kerkelijk Nederland merkbaar. Zelfs in Friesland, waar veel kleine gemeenten jarenlang zelfstandig konden blijven, is de ontkerkelijking toegenomen. Toen ik in 1985 in de hervormde Koudum kwam trof ik daar een aantal kerkgangers aan. Nu kom ik, wanneer ik een vrije zondag heb, daar nog wel eens en dan zit daar vrijwel hetzelfde aantal kerkgangers van de inmiddels gevormde protestantse gemeente", zo stelde ds. Beekman.

De predikant besteedde zijn studieverlof van vorig jaar geheel aan de problematiek van de steeds kleiner worden gemeenten in de kleiner wordende dorpskernen. De dorpsgemeenschappen waar allerlei voorzieningen aan het verdwijnen zijn. Hij

Ds. W.B. Beekman.

raadpleegde allerlei rapporten en trof bij sociologen opmerkelijk positieve verwachtingen aan voor dorp en kerk.

Geen leegloop in het dorp

"De vrees dat het dorp verdwijnt en ook de kerk in het dorp verdwijnt, is volgens sociologen niet reëel. Ik heb er, gelet op de ontwikkeling van de afgelopen jaren, alle vertrouwen in dat de dorpskerk blijft omdat ook het dorp blijft. Dorp en kerk hebben elkaar nodig. Het is geen wetenschappelijk verhaal dat ik u breng, maar het is realisme dat gebaseerd is op de werkelijkheid. Het biedt evenveel waarde als het doemdenken van menigeen dat de kerk verdwijnt. Sociologen en godsdienstwetenschappers spreken de laatste tijd positiever over de kerk, maar de gouden eeuw, namelijk de tijd dat de kerk in het middelpunt van de samenleving stond en het voor het zeggen had, komt niet meer terug. Ook het beeld van de vergrijzing en ontgroening. Jongeren van 25-34 gaan gemiddeld meer uit de dorpen weg, maar 35-plussers komen relatief meer in de dorpen terug en daarmee blijft het aantal tot 19 jaar goed op peil.

De betrokkenheid van de jongere dorpsbewoners is anders dan we gewend waren. Wanneer men wilde sporten of musiceren dan richtte je een vereniging op, je stichtte een bestuur, inde contributie, e.d. Tegenwoordig gaat dat anders, want wanneer men iets wil ondernemen, zoeken mensen elkaar op en spreken onder het genot van een kop koffie ergens iets af. Ze huren b.v. een baan en spelen hun wedstrijd. Dit is een lichte vorm van gemeenschap. Men doet het wanneer het hen uitkomt, aldus ds. Beekman.

Toekomst van de kerken

Bij kerken is iets soortgelijks waarneembaar. Mensen zijn bereid om ►

voor een bepaalde tijd aan een project mee te doen, maar om in een kerkenraad zitting te nemen voor 4 jaar (laat staan 8 of zelfs 12 jaar) daarvoor zijn de meesten niet meer beschikbaar. Voor de Dorpskerk, maar dat geldt in feite ook voor de stadskerk in de wijk, is dit belangrijk te weten want dat betekent dat uitgezien moet worden naar minder zware besturen dan die we nu kennen. Maak de dorpskerk zo gewoon mogelijk. Als gelovigen hebben wij de neiging het eigene van de kerk in het bijzondere te zoeken. In vernieuwende vormen van kerk-zijn en bijzondere activiteiten. Het dorp leert mij de kunst van het gewoon zijn. In een dorp is kerk-zijn heel eenvoudig: God en de mensen dienen. Goed voor elkaar zorgen en wat God betreft eenvoudig 'de Godslamp brandende te houden'.

Houdt de kerkelijke dorpsgemeenschap zo lang mogelijk in het eigen dorp en zo dicht mogelijk bij het eigen dorp. Een bestaansvoorwaarde voor de dorpskerk is dat zij haar wortels heeft en houdt in het eigen dorp. Maar probeer wel met omliggende gemeenten samen te werken ook al levert dat vaak een spannende verhouding op met de buurgemeenten, omdat men nu eenmaal graag het eigene wil behouden. De gouden regel is wat mij betreft: "Eigen blijven waar het kan en samen doen waar het moet".

De Dorpskerk van de toekomst zal een licht bestuur moeten hebben. Het Sociaal Cultureel Planbureau pleit voor minder verplichtende en creatieve vormen van vrijwilligerswerk. Dat geldt ook voor de Dorpskerk. Ik vind enkele leden per kerkenraad voldoende, waarbij tenminste gedacht moet worden aan een voorzitter, een scriba en een beheerder/kerkrentmeester, geassisteerd door een dominee. Daarnaast kiest de gemeente enkele ambtsdraggers (ouderlingen en diakenen), die de bijzondere taak hebben om hoeder en helper van mensen te zijn. Voor de overige kerkelijke taken kan men vrijwilligers voor deelgebieden zoeken. Ik denk dan aan de instelling van z.g. informele groepen. Een groep mensen wordt gevormd met een beperkt doel, b.v. bijbellesgroe-

De aanwezigen luisteren aandachtig naar de inleiding van ds. Beekman.

pen, gemeente-groei-groepen die spontaan ontstaan. Zo maken we in plaats van een zware formele structuur van kerkelijke raden e.d. een netwerk van op zichzelf staande actieve en flexibel werkzame groepen, aldus ds. Beekman.

Tips voor kerkrentmeesters

Tenslotte gaf ds. Beekman een aantal tips voor kerkrentmeesters.

- Traditioneel gezien werd er bij de vaststelling van de kerkelijke bijdrage (Kerkbalans) altijd overwogen dat het gaat om een zaak van "het hoogste goed met het oog op de voortgang van de Evangelieverkondiging". Maar tegenwoordig wordt de kerk door veel mensen gelijk gesteld met de vele goede doelen, met als gevolg dat men aan de kerk jaarlijks een vrijwillige bijdrage van € 10 of € 25 betaalt. Houdt daarmee rekening.
- Wees transparant bij de plaatselijke geldwerving. Mensen zijn niet gewend om begrotingen te lezen. Maar toon aan waarom er geld nodig is om de Godslamp brandende te houden.
- Met name jongere mensen vinden het heel gewoon dat zij betalen voor de diensten die zij afnemen. Ook de kerk kan tarieven stellen voor rouw- en trouwdiensten, zeker wanneer het gemeentelid betreft die vrijwel geen vrijwillige bijdrage

betalen. Maar ga hier wel prudent mee om.

- Iedere goede doelenorganisatie heeft een legatenbeleid. De landelijke Kerk heeft die ook, maar bij plaatselijke gemeenten is dat meestal niet het geval. Probeer daarmee nu een vermogen te vormen om de opbrengst die het vermogen oplevert straks aan te wenden in de kerkelijke exploitatie ter compensatie van lagere vrijwillige bijdragen.
- Wanneer u zelf geen mogelijkheden meer heeft uw kerk te exploiteren, probeer deze dan over te dragen aan een plaatselijke stichting die er samen met de kerkelijke gemeenschap voor zorgt dat het kerkgebouw behouden blijft en voor de eredienst beschikbaar blijft, zo besloot ds. Beekman zijn boeiende inleiding.

Na de pauze werden er veel vragen gesteld en opmerkingen gemaakt o.m. over het gezamenlijk optrekken van het dorp en de kerkelijke gemeente, de exploitatie van de kerk, de fondsenwerving (berekenen van tarieven voor door de kerk bewezen diensten), de vrees dat de kerk in belangrijke mate multifunctioneel wordt gebruikt en daardoor als kerkgebouw minder herkenbaar gaat worden, de samenstelling van de kerkenraad, de instelling van de informele groepen en tenslotte overheveling van gelden van de diaconie

naar de kerkelijke gemeente. De heer Van Hilten bedankte ds. Beekman voor diens voortreffelijke inleiding die veel mensen aan het denken heeft gezet. Nadat ds. Beekman de wens had uitgesproken dat de kerkrentmeesters, ondanks de moeite die het soms kost, hun schouders onder dit belangrijke kerkenwerk blijven zetten, kreeg hij een daverend applaus van de ruim 80 aanwezigen.

De VKB en de Kerk

Hierna kreeg de voorzitter van het hoofdbestuur van de VKB, mr. Peter A. de Lange, het woord. Hij wees in dit verband op de belangrijke positie van de kerkrentmeester om in de plaatselijke gemeente de Godslamp brandend te houden. Vanuit de doelstelling van de VKB (belangenbehartiging, dienstverlening en kennisinstituut) onderhoudt het hoofdbestuur op landelijk gebied allerlei contacten. Dat zijn de contacten met het Moderamen van de generale synode en het Bestuur van de Dienstenorganisatie van onze Kerk. Maar ook met landelijke organisaties op het terrein van gebouwen, monumenten, orgels, begraafplaatsen e.d. De VKB, die niet in de organisatie van de Kerk is ingebed, verricht haar werk in rust en stilte. Maar via de leden van de VKB, dat zijn de plaatselijke kerkelijke gemeenten vertegenwoordigd door hun colleges van kerkrentmeesters, is de VKB:

- De grootste organisatie die monumentale kerkgebouwen in Nederland beheert;
- De grootste organisatie op het gebied van fondsenwerving in Nederland;
- Eén van de grotere organisaties op het gebied van beheer en exploitatie van kerkelijke begraafplaatsen, en
- De grootste vrijwilligersorganisatie in ons land.

De provinciale structuur

De heer De Lange wees er op dat destijds de provinciale afdelingen vanuit de rechtsvoorganger van de VKB, de Vereniging van Kerkvoogdijen, in het leven zijn geroepen. De

afdeling Noord-Holland werd op 2 april 1932 tijdens een bijeenkomst in de Grote kerk van Alkmaar opgericht. De heer De Lange citeert uit het Gedenboek dat in 2005 verscheen het volgende: *“Mr. A. de Jong, secretaris van de Vereniging van Kerkvoogdijen, sprak daar over een aantal actuele zaken zoals pachtkwesities, rechtspositie plaatselijk personeel, restauratie van*

Mr. Peter A. de Lange.

monumentale kerkgebouwen en de vermindering van de rijkssubsidie ingeval van restauratie. Er moet, aldus de heer De Jong, voortdurend onderling contact zijn en blijven tussen de kerkvoogdijen. Het oprichten van provinciale afdelingen is hiervoor het beste middel gebleken. Bespreking van plaatselijke- en streekbelangen komt in de hoofdvereniging (de heer De Jong bedoelde het hoofdbestuur) niet tot haar volle recht. Het reizen naar een centraal punt van de Vereniging is vaak bezwaarlijk, maar naar het centrum van de provinciale afdeling niet”, aldus de heer De Lange die de toenmalige secretaris van de Vereniging van Kerkvoogdijen citeerde.

Ondanks het feit dat er binnen het hoofdbestuur verschillend over nut en noodzaak van een provinciale organisatie wordt gedacht, is wel duidelijk dat het hoofdbestuur moet weten wat er op het grondvlak, de plaatselijke gemeente, gebeurt. Daarom is besloten om de rol van de afdelingen te gaan versterken en wel volgens het Klavertje 4-model. Ook op regionaal niveau moet er nauw worden samengewerkt met die organisaties die zich inzetten

voor de plaatselijke gemeenten. Dat zijn het Regionale College voor de Behandeling van Beheerszaken (RCBB), de gemeenteadviseur Kerkbeheer, de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen (SBKG) en de provinciale afdeling van de VKB. Deze samenwerking zal duidelijk gestalte moeten krijgen, zodat deze ondersteuning biedt voor het werk van de kerkrentmeesters.

Omdat de provinciale afdeling hierbij een essentiële rol gaat vervullen, is het nodig dat de afdeling beschikt over een bestuur dat bereid is die ondersteuning mede gestalte te geven. Daarom is het nodig dat de bestuursvacatures van de heren Doornbos en Van Hilten zo snel mogelijk worden vervuld. Het hoofdbestuur zal hiervoor het initiatief nemen en er aan werken dat er in het komende najaar, in de laatste week van september en de eerste week van oktober, 5 regiobijeenkomsten worden gehouden. Daarbij komt de thematiek aan de orde zoals ds. Beekman die besproken heeft. Het gaat om *“Kansen voor Kerken”*, waarbij gemeenten uit de kramp komen waarin ze nu zitten en elkaar bemoedigend tegemoet gaan treden.

De rol van de VKB

De VKB houdt op 21 april a.s. haar Congres met als motto *“Kerkrentmeester anno 2020?!”* Naast ds. Beekman zal dr. Paul Schnabel ingaan op de maatschappelijke ontwikkelingen die een rol spelen bij de toekomst van onze Kerk. In meer gedetailleerde vorm wordt daar verder op ingegaan in een viertal workshops. Belangrijk is om met deze kennis in de praktijk aan de slag te gaan. Hoe je dat het beste kunt doen, wordt tijdens de regiobijeenkomsten in het najaar van 2012 besproken. Daar kan men alle vragen op het terrein van het kerkrentmeesterlijk beheer aan de orde stellen. Want niet voor alle zaken hebben colleges van kerkrentmeesters de vereiste kennis zelf in huis. Daarom is het belangrijk dat er kerkrentmeesters zijn die er tijd en energie in willen steken om kennis op het terrein van kerkrentmeesterlijk beheer beschikbaar te stellen aan andere kerkrentmeesters, die daar ►

behoefte aan hebben. Onder de paraplu van de Provinciale Afdelingen Nieuwe Stijl wil het hoofdbestuur van de VKB stimuleren dat op regionaal niveau in het belang van onze leden deze mogelijkheden worden gecreëerd, aldus de heer De Lange.

De heren Doornbos en Van Hilten hebben zich voor de kerkrentmeesterlijke zaken van onze gemeenten in Noord-Holland ingezet, zo vervolgt de heer De Lange. "Binnenkort dragen zij hun functie aan anderen over. Ik roep u op om het bestuur van de afdeling Noord-Holland te versterken om de nieuwe aanpak waarover ik sprak, ook in Noord-Holland van de grond te krijgen. Zolang er geen voorzitter van de afdeling beschikbaar is, zal het hoofdbestuur ervoor zorgen dat er een interim oplossing komt, want de gemeenteopbouw moet ook in Noord-Holland doorgang vinden.

Als blijk van waardering voor hetgeen de heren Doornbos en Van Hilten voor de kerkelijke gemeenten in Noord-Holland deden, ontvangen zij van de aanwezigen een applaus. Nadat de heer Van Hilten de heer De

Een geanimeerde bijeenkomst in de Westzijderkerk van Zaandam.

Lange heeft bedankt voor zijn inspirerende woorden en inspanningen om in Noord-Holland in de vorm van Provinciale Afdeling Nieuwe Stijl

weer een vitale afdeling te krijgen, sluit hij deze avond. Na afloop praten de aanwezigen onder het genot van een drankje nog even na.

■ SBKG Zuid-Holland 15 jaar

Begin maart 2012 bracht het bestuur van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen (SBKG) van Zuid-Holland zijn jaarverslag 2011 uit. In zijn voorwoord schrijft de voorzitter, de heer L. van Reeuwijk, dat de SBKG zich samen met de kerkrentmeesters gebogen heeft over de vele vragen en problemen die zich voordoen rond het beheer en de instandhouding van monumenten.

Het jaar 2011 was voor de SBKG in personele zin een bijzonder jaar, want van drie bestuursleden, te weten de heren A.W. Bakker, G. Ottevanger en G. Bijl, werd afscheid genomen. Niet omdat zij geen belang meer hechten aan het werk van de SBKG, maar omdat zij na vele jaren van trouwe dienst besloten hadden zich terug te trekken. Met het vertrek van de heer Bijl, is de laatste persoon vertrokken die aan de wieg van de SBKG van Zuid-Holland heeft gestaan.

In 2011 bestond de SBKG 15 jaar. Aan dit feit werd in de septembervergadering aandacht besteed. Periodiek krijgt de SBKG vragen voorgelegd over fusie van kerkelijke gemeenten en hoe met de gebouwen verder te gaan, een en ander gezien in relatie tot teruglopende kerkgang en dalende financiële bijdragen uit collecten en opbrengsten uit vrijwillige bijdragen. Ondanks deze ontwikkelingen staat de SBKG van Zuid-Holland vol energie klaar om haar doelgroep, de colleges van kerkrentmeesters, bij hun werk terzijde te staan. Vanuit die achtergrond werd in eigen kring met partners een bijzondere bijeenkomst belegd om dit jubileum te vieren.

Naast de praktische adviezen die het bestuur aan colleges van kerkrentmeesters verstrekt, maakt het verslag melding van de interne en externe contacten die de SBKG onderhoudt. Het aantal donateurs is in 2011 licht gegroeid.

Wat de SBKG voor de beheerders van kerkgebouwen kan doen is hulp en bijstand verlenen bij onderhoud, herstel, restauratie en aanpassing van monumentale en niet-monumentale gebouwen, orgels en meubilair.

De bestuursleden verrichten als vrijwilligers de werkzaamheden voor de stichting zoveel mogelijk zelf. De aangeboden diensten bestaan uit het geven van beleidsadviezen. Daarnaast kan praktische hulp verleend worden door het (laten) uitvoeren van bepaalde opdrachten. De kosten die de SBKG bij kerkbeheerders in rekening brengt zijn gering. Voor donateurs zijn de bezoeken gratis en overigen betalen voor elk bezoek € 50. De donatie bedraagt tenminste € 45 per kerkgebouw per jaar.

Herinrichting en instandhouding Dorpskerk en bouw nieuw kerkelijk centrum Leimuiden

Het college van kerkrentmeesters van de protestantse gemeente Leimuiden verstrekte begin dit jaar onderstaande informatie aan de pers inzake de restauratie van de monumentale Dorpskerk en de bouw van een nieuw kerkelijk centrum te Leimuiden.

Samengaan kerken

De Dorpskerk Leimuiden is als rijksmonument een van de laatste historische dragers van het dorpse christelijke erfgoed. Zo'n 1000 jaar staat op deze plek aan de Dorpsstraat al een kerk. Het samengaan van de beide protestantse kerken in Leimuiden op 17 december 2008 en het concentreren van alle kerkelijke activiteiten in deze Dorpskerk, biedt ook de mogelijkheid deze cultuurhistorische, waardevolle kleine kerk te restaureren, in stand te houden en te blijven gebruiken.

Het kerkgebouw en het interieur van de Dorpskerk is veel mensen dierbaar, juist wegens het gewijde en historische karakter. De kerkenraad wil dit kerkinterieur als religieus erfgoed dan ook zoveel mogelijk behouden als plaats van bezinning en als plaats voor het voelen van de band met het verleden.

Aan het samengaan van de twee plaatselijke kerken tot één protestantse gemeente te Leimuiden ging een grondig overleg tussen beide kerkbesturen vooraf over hoé men geestelijk met elkaar gemeente van Jezus Christus wil zijn. In de leidraad ("Vademecum") van de gefuseerde kerk is een visie ontwikkeld voor het gezamenlijk delen van het geloof in de nieuwe gemeente en ook wat ze wil betekenen voor en binnen de lokale gemeenschap.

Noodzakelijke aanpassingen

Voor de zondagse liturgie is het kerkinterieur in lange tijd niet aangepast aan de huidige vieringen.

De Dorpskerk van Leimuiden.

Eredienst, kindernevendienst, doop en Heilig Avondmaal zijn aangepast aan deze tijd, zodat oud en jong zich aangesproken voelen. Er is blijvende aandacht voor symbolen en rituelen, zoals rondom de Paaskaars, lantaarns voor de kindernevendienst en kinderen rondom het doopvont. Ook zijn er vieringen zoals Tienerdiensten, zangdiensten en gebedssamenkomsten. Er is ruimte voor liturgisch bloemschikken, als onderdeel van de zondagse eredienst. Ook het beleggen van speciale themadien-

sten of een bijbelse musical kunnen onderdeel zijn van de vieringen. Er is ook ruimte voor andere begeleidingsinstrumenten, naast orgel en piano. De zondagse eredienst in de protestantse gemeente te Leimuiden is het centrale punt waar het verdere gemeentewerk om draait.

De verschillende vormen van geloofsbeleving maken het noodzakelijk dat het liturgisch centrum rondom de historische preekstoel aanmerkelijk wordt vergroot. Door de ouderlingenbanken en de diakenbanken met één zitrij te verminderen, blijft het symmetrische ensemble van het kerkinterieur in het liturgisch centrum gehandhaafd, terwijl de noodzakelijke ruimte beschikbaar komt. Door het verplaatsen van de achterdeur in de kerk naar de andere kant van de preekstoel, wordt enerzijds een ongestoorde ruimte voor koren/cantorij en andere groepen gecreëerd, terwijl anderzijds via de nieuwe deur de in- en uitgang naar zowel de kerk als naar het nieuw te bouwen aanpalende kerkelijk centrum mogelijk wordt.

Instandhouding monument en interieur

De herstelbehoefte van de Dorpskerk betreft: onderhoud, herstel en restauratie. Verder iserschikking ▶

Impressie kerkelijk centrum protestantse gemeente Leimuiden.

van het kerkelijk meubilair noodzakelijk. De huidige kerkvloer is ca. 15 cm verzakt. De banken, die gedeeltelijk op de vloer staan, maar óók aan de muur zijn vastgemaakt zijn hierdoor vervormd en dienen nodig te worden gerestaureerd. Ook de twee pilaren, waarop het historische Knipscheerorgel met de originele frontpijpen, verguld houtsnijwerk en karakteristieke beelden en de galerij rusten, zijn verzakt. Om een adequate kerkvloer te verkrijgen dient deze te worden onderheid, iets wat nu niet het geval is. Dit betekent dat de op de vloer liggende historische grafzerken en de beide Herenbanken tijdelijk worden opgenomen, om na herstel van de vloer weer te worden teruggeplaatst. Enkele nog achter in de kerk staande kerkbanken zullen na de restauratie worden vervangen door passende stoelen. In januari 2012 is een instandhoudingssubsidie (BRIM) aangevraagd bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Bouwopdracht kerkelijk centrum

De bouw van een nieuw kerkelijk centrum naast de Dorpskerk in Leimuiden is door de protestantse gemeente gegund aan bouwbedrijf Heembouw Noordwijkerhout b.v., een werkmaatschappij van de Heembouwgroep te Roelofarendsveen. De werkzaamheden voor de werktuigbouwkundige en elektrotechnische werkzaamheden zijn opgedragen aan installatiebedrijf Van Dorp Installaties Zoetermeer b.v. te Zoetermeer. Ook de restauratie van de ruim 200 jaar oude Dorpskerk, een rijksmonument, maakt onderdeel uit van de opdrachten.

Het gebouw is een ontwerp van architectenbureau Roos en Ros uit Oud-Beijerland, dat ook verantwoordelijk is voor de restauratie van de Dorpskerk. Het nieuwe kerkelijk centrum dient ter vervanging van "Het Kruispunt" aan de Dr. Stapensestraat en van het voormalige jeugdgebouw naast de Dorpskerk in Leimuiden. De Oostenkerk en "Het Kruispunt" zullen worden afgestoten, zodra de nieuwbouw aan de Dorpsstraat gereed is.

In het kerkelijk centrum, met op de verdieping een ruimte voor de jeugd- en jongerenactiviteiten, is in

de noord/oosthoek van het gebouw ruimte gereserveerd voor een mortuarium; dit betreft een voorziening voor de hele dorpsgemeenschap. Een corridor, waarin de toekomstige hoofdingang naar zowel de Dorpskerk als naar het nieuwe kerkelijk centrum is gepland, verbindt de Dorpskerk met het kerkelijk centrum.

De start van de bouw is gepland per begin maart 2012 en de oplevering per eind november 2012. "Als kerk

hebben we ingezet op een sobere bouw, waarbij veel aandacht is besteed aan openheid naar het dorp, duurzaamheid en beperkte exploitatiekosten", aldus Bert Tijssink, voorzitter van de bouwcommissie. Zo zal een warmte-koude opslag (WKO) installatie de energiekosten zeer laag houden. Verder is er door de keuze van materialen rekening gehouden met duurzaamheid in gebruik en onderhoud. De Protestantse gemeente te Leimuiden telt ca. 600 leden.

■ Kerkzaal Gereformeerde kerk Numansdorp gerenoveerd

Na maanden hard werken is op zondag 22 april jl. de geheel gerenoveerde kerkzaal van het kerkgebouw De Hoeksteen van de gereformeerde kerk van Numansdorp in gebruik genomen. Dat gebeurde tijdens een speciale kerkdienst waarbij tevens het zilveren draaginsigne van de VKB werd toegekend aan de koster en de organist die 30 jaar aan de kerk verbonden zijn.

De kosten bedroegen circa € 45.000, waarvan de kerk zelf uit haar voorziening die gevormd is bijna € 39.000 kon putten. Het restant van circa € 6.000 werd bijeengebracht onder andere sponsorbijdragen. Het werk dat door veel vrijwilligers werd uitgevoerd bestond uit o.,a. aanpassen van de CV, schilderwerk elektra, timmerwerk, beton storten en afvoer van het bouwafval.

Na de dienst was er een uitgebreide koffie-in, waarna er een film en foto's werden vertoond van het 35 jaar oude kerkgebouw De Hoeksteen. De bijeenkomst werd afgesloten met een gezamenlijke maaltijd.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT TOEGEKEND AAN:

Herman van Vliet, Amersfoort, 50 jaar organist

H. van Vliet, Amersfoort.

Huig Oosterwijk, Gouda, 50 jaar collectant

Piet Lankhuizen, 's-Gravenzande, 40 jaar hulpkoster

P. Lankhuizen en G. Zandbergen (zilver), 's-Gravenzande.

Jan van de Bergh, 's-Gravenzande 50 jaar organist

J. van de Bergh, 's-Gravenzande.

Wouter van Laar, Langedijk, 50 jaar organist

W. van Laar, Langedijk.

Jannes Lopers, Nijeveen-Havelte en Wanneperveen, 50 jaar organist

J. Lopers, Nijeveen-Havelte en Wanneperveen.

Cornelis Hoeksema, Oosterhesselen, 54 jaar organist en kerkrentmeester

C. Hoeksema, Oosterhesselen.

GOUD TOEGEKEND AAN

Gijsbert den Hoed, Berkel en Rodenrijs, 40 jaar ouderling-kerkrentmeester en administrateur

G. den Hoed, Berkel en Rodenrijs.

Piet Nijenhuis, Ede, 40 jaar organist

Willem Teunis Kroon, Ermelo, 40 jaar organist

W.T. Kroon, Ermelo.

Cornelis van den Berg, Est, 42 jaar diverse functies

C. van den Berg en N. van Eck (zilver), Est.

Ids Klompmaker, Oude- en Nieuwehorne, 42 jaar diverse functies

Gerda Niers-Meijer, Schoonebeek, 40 jaar organist

ZILVER TOEGEKEND AAN

Willem Ferdinand Frankhuijzen, Etten-Leur, 26 jaar organist

Gerrit Zandbergen, 's-Gravenzande, 35 jaar ouderling-kerkrentmeester

Gert Vissering, Stadskanaal, 25 jaar organist

Nicolaas van Eck, Est, 26 jaar ouderling-kerkrentmeester tevens voorzitter

Johannes Bernardus van Eerde, Nagele, 25 jaar organist

Johanna Christina Maria Klijn-Bosma, Wateringen-Kwintsheul-Wateringseveld, 25 jaar 2^e organist

Lijntje Wilhelmina van der Vliet-Blommers, Zwijndrecht, 25 jaar medewerker kerkblad

L.W. van der Vliet-Blommers, Zwijndrecht.

BRONS TOEGEKEND AAN

Kornelis Marinus van den Driest, Aagtekerke, 15 jaar koster

K.M. van den Driest, Aagtekerke.

Henk Jan Kroeze, Amersfoort, 20 jaar hulpkoster

H.J. Kroeze, Amersfoort.

Johan Willem Huetink, Vorden, 12 jaar koster

J.W. Huetink, Vorden.

Wijnand Hennipman, Westbroek, 21 jaar koster

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden. Geïnteresseerden kunnen specifieke informatie over de aangeboden orgels opvragen.

Afgelopen maand zijn er twee orgels nieuw in het bestand opgenomen. Het betreft een 1-klaviers mechanisch positief met 8 stemmen dat in 1969 vervaardigd door de fa. Fama en Raadgever te Utrecht. Daarnaast een mechanisch balustradeorgel met 9 stemmen dat in 1890 is vervaardigd door gebr. Franssen.

Momenteel zijn er naast genoemde orgels nog 4 andere instrumenten in het bestand ingeschreven.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met:
Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63
E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl of raadpleeg het actuele aanbod op onze website: www.kerkrentmeester.nl

■ "Uit en tot elkaar" in Dalfsen

In november 2011 heeft de Stichting Bedehuizen Overijssel en Flevoland een boekje uitgegeven getiteld "Uit en tot elkaar — Geschiedenis van twee kerken in Dalfsen". Het boekje is samengesteld door de Historische Werkgroep Protestantse Gemeente Dalfsen. De directe aanleiding tot de uitgave was de fusie op 30 november 2008 tussen de Hervormde gemeente en de Gereformeerde kerk van Dalfsen, na een proces van vele jaren van contact en intensieve samenwerking.

Verhalen, feiten en foto's geven een indruk van de geschiedenis van deze beide kerkgemeenschappen vanaf 1591 (Hervormde gemeente) en 1834 (Gereformeerde kerk) tot aan de fusie op 30 november 2008. Het boekje dat 183 pagina's bevat, is voor € 17,50 (excl. verzendkosten) verkrijgbaar op het kerkelijk bureau van de Protestantse gemeente te Dalfsen, tel. 0529-43 60 20, e-mail: kerkelijkbureau_pgaldalfsen@hetnet.nl.

W. Hennipman, Westbroek.

Hendrika Johanna Huetink-van Zuilekom, Vorden, 12 jaar koster

Piet de Buck, Zoutelande, 12 jaar diverse functies

P. de Buck, Zoutelande.

■ Lintjesregen 2012

Burgemeester Aboutaleb speldt de heer La Croix diens Koninklijke onderscheiding op.

Dit jaar zijn ter gelegenheid van Koninginnedag in totaal 3429 Koninklijke onderscheidingen verleend. In de Orde van de Nederlandse Leeuw zijn 11 personen gedecoreerd en in de Orde van Oranje-Nassau 3418 personen. Onder hen waren er ongetwijfeld weer velen die deze onderscheiding ontvingen in verband met hun activiteiten die zij voor de kerkelijke gemeenten verrichten, zoals kosters, organisten, ledenadministrateurs, administrateurs financiële administratie, beheerders van kerkelijke gebouwen, kerkrentmeesters, ouderlingen, diakenen predikanten en kerkelijk werkers.

In zijn woonplaats Rotterdam mocht ons hoofdbestuurslid drs. J. la Croix uit handen van burgemeester ing. A. Aboutaleb de versierselen ontvangen behorende bij zijn benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Hij kreeg deze onderscheiding voor zijn vrijwilligerswerk voor o.m. de kerk en in het bijzonder zijn activiteiten voor de kerkelijke begraafplaatsen (voorzitter van de Commissie beheer kerkelijke begraafplaatsen van de VKB en hoofdbestuurslid van de Landelijke Organisatie Begraafplaatsen). Eenzelfde onderscheiding kreeg ds. L.J. Geluk, die na zijn emeritaat o.a. voorzitter van het college van kerkrentmeesters van Rotterdam-Centrum was.

Verder kregen in Rotterdam diverse andere personen een onderscheiding voor hun inzet ten behoeve van de kerkelijke gemeente die zij dienen. Burgemeester Aboutaleb noemde in dat verband de grote inzet en betrokkenheid van deze mensen die zich voor hun kerk, hun vereniging of hun organisatie inzetten ten behoeve van hun medemens of de samenleving in het algemeen. In zijn welkomstwoord noemde hij onder meer dat ongeveer 50 pct. van de inwoners van Rotterdam bepaalde vrijwilligerswerkzaamheden verrichten.

De heer W.G. Roseboom met zijn echtgenote nadat hij zijn Koninklijke onderscheiding kreeg uitgereikt.

De tweede secretaris/penningmeester van de VKB, de heer W.G. Roseboom uit Nieuwegein, mocht uit handen van burgemeester F. Backhuijs de versierselen ontvangen behorende bij zijn benoeming tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Hij kreeg deze onderscheiding onder meer vanwege zijn activiteiten ten behoeve van de kerkelijke gemeente van Nieuwegein-Zuid en zijn werkzaamheden voor de provinciale afdeling Utrecht en het hoofdbestuur van de VKB.

Van de secretaris van de afdeling Groningen kregen wij nog door dat aan de volgende personen een koninklijke onderscheiding is toegekend vanwege hun kerkelijke activiteiten.

Dit betreft: mevr. A. Maneschijn-Staal te Ten Post, o.a. kerkrentmeester; K.H. Brontsema te Appingedam, diverse kerkelijke activiteiten; mevr. Dam-de Boer te Delfzijl; mevr. G.W. Smit te Spijk-Losdorp, beheerder en administrateur; K.A. Wildeboer, Zuidhorn, o.a. ouderling; S. Palsma, Ten Boer; L.B. van 't Riet, Grijskerk, o.a. ouderling, S. Klevering, Spijk, o.a. lid zendingscommissie en verjaardagsfonds, ir. J.R. Terbije, Appingedam, mevr. A.A. Veening-Mulder, Haren en P.G. Breukink, directeur Stichting Oude Groningse Kerken.

Helaas is er geen bron meer beschikbaar, zoals dat destijds bij de Buitengewone editie van de Staatscourant het geval was, waarin alle gedecoreerden genoemd worden met daarbij vermeld in welke hoedanigheid zij de onderscheiding ontvingen.

Daarom wil de redactie van "Kerkbeheer" al degenen die op 27 april jl. tijdens Lintjesregen 2012 een Koninklijke onderscheiding ontvingen, maar waarvan wij de namen niet kennen, hiermee van harte geluk wensen.

Verstegen accountants en adviseurs is een landelijk opererende organisatie voor meer dan 100 kerkelijke instellingen. Ons kantoor is deels voortgekomen uit de Nederlandse Hervormde Kerk en beschikt over specifieke deskundigheid op uw terrein.

cijfers zijn overal

U MOET ER BLIND
OP KUNNEN VERTROUWEN

*De specialist voor kerkelijke
instellingen verzorgt voor U*

*Controle of beoordeling
van de jaarrekening*

Financiële administratie

*Traktement- en
salarisadministraties*

*Advies inzake Juridische
en Fiscale vraagstukken*

Noordendijk 189
Postbus 574
3300 AN Dordrecht
T. (078) 648 15 55

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

VERSTEGEN

accountants en adviseurs

Totaalconcept
De kracht van de combinatie zorgt voor bekroond licht. Licht moet functioneel, sfeerverhogend en levend zijn. Dát is onze prestatie. Zowel de lichtarchitectuur als de technische installatie zijn bij ons in goede handen. De kroon op ons werk is bijzonder, letterlijk en figuurlijk. Letterlijk door de kroonluchters, figuurlijk met de kwaliteit van onze dienstverlening.

BEKROOND LICHT

**ELEKTROTECHNIEK
van den Berg bv**
LEUSDEN

www.elektrovdberg.nl
telefoon: 033-4941235

www.brinkenvanieuwen.nl
telefoon: 020-7370230

VERMEULEN LICHTARCHITECTUUR

Het bureau voor lichtadviezen op maat

Partners voor advies en ontwerp

www.lichtendekerk.nl
telefoon: 0315-346164

KKG

Het Kantoor der Kerkelijke Goederen

KKG is expert op het gebied van:

- Advisering en begeleiding rondom het afstoten van kerk(elijke) gebouwen
- Taxaties en verkoop van kerk(elijke) gebouwen
- Beheer en aan- en verkoop van zowel agrarisch als stedelijk vastgoed

KKA

Het Kantoor der Kerkelijke Administratie

KKA: Twinfield dealer voor Kerkelijk Nederland

- Betrouwbaar online systeem
- Overall toegankelijk
- Gekoppeld aan ledenregistratie

www.kkgkka.nl

Hoofdkantoor KKA/KKG

Postadres
Postbus 675
3800 AR Amersfoort

Vestigingsadres

Koningin Wilhelminalaan 23
3818 HN Amersfoort
Telefoon (033) 467 10 10
Fax (033) 465 67 86

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA. PASSIE VOOR MENS EN TECHNIEK.

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

Lakerveld ingenieurs- & architectuurbureau BV
architectuur · instandhouding · onderhoud · bouwhistorie

Noordzijde 95' 4225 PL Noordeloos
tel. 0183-582600 fax. 0183-581049
info@lakerveld-noordeloos.nl www.lakerveld-noordeloos.nl

Pels & Van Leeuwen

ORGELBOUWERS SINDS 1903

NIEUWBOUW
RESTAURATIE
ONDERHOUD

Platinalaan 10
5234 GH 's-Hertogenbosch
Tel 073 641 29 51
Fax 073 642 50 55
www.pelsenvanleeuwen.nl
info@pelsenvanleeuwen.nl

HUGO REBEL MEUBELMAKERIJ

ontwerp en maatwerk

Hermesweg 2a, 3741 GP Baarn
T 035 5381224 E info@rebelmeubelmakerij.nl

www.kerkinterieurmaat.nl

Uw glas-in-lood, onze zorg!

- Glas-in-lood restauratie
- Nieuw glas-in-lood
- Gebrandschilderd glas-in-lood
- Glassaplique
- Glasfusing
- Glasmonumenten
- Gast-atelier voor kunstenaars

GBB Glasbewerkingsbedrijf Brabant

by Glasbewerkings Bedrijf Brabant "GBB"
Kapitein Hattensstraat 10
5015 BB Tilburg
Tel: 013-5325110

VAN DER WAL
glas-in-lood bv

Van der Wal glas-in-lood bv
Het Hoge 5
7251 XT Vorden Tel: 0575-555742
Van Oldenbomeveldstraat 83
6828 ZN Arnhem Tel: 026-3706731

Donatus verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en wat daar bij hoort, zoals ruimtes voor kinderopvang, doopvonten, kanselbijbels en orgels. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans (Nieuwe Stijl), eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDERSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes, legplaquettes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl